

Юуны түгшн хэвэл
07 дугаар сарын 09
1626 /495/

ТҮНШЛАГ

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХҮРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

Монгол Улсын
хууль

199

Монгол Улсын
хууль

204

Монгол Улсын
эргийн газрын
тогтоол

226

Тагнуулын байгууллагын
тухай хуульд нэмэлт,
өөрчлөлт оруулах тухай

Мэдээллийн ил тод байдал ба
мэдээлэл авах эрхийн тухай

Журам батлах тухай

ГАРЧИГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

286.	Захиргааны хэрэг хянан шийдвэртгэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1198
287.	Татгуулын байгууллагын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1199
288.	Банкны тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай	1202
289.	Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуульд нэмэлт оруулах тухай	1203
290.	Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай	1203
291.	Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай	1204
292.	Байгууллагын нууцын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	1220
293.	Концессын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1221
294.	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1221
295.	Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай	1222
296.	Төрийн албаны тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	1223

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

297.	Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2010 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн биетэлтгүй холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай	Дугаар 34	1223
298.	Хуулийн төсөл буцаах тухай	Дугаар 35	1224
299.	Цалингийн хэмжээ тогтоох нтгэлшүүр батлах тухай	Дугаар 36	1225

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

300.	Журам батлах тухай	Дугаар 117	1226
301.	Төлөвлөгөө батлах тухай	Дугаар 139	1230
302.	Тогтоол хүчингүй болсонд тооцох тухай	Дугаар 142	1237

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЦЭЦИЙН ДҮГНЭЛТ

303.	Улс төрийн намын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6 дахь хэсгийн зарим заалт Үндсэн хуулийн холбогдох заалтыг зөрчсөн эсэх тухай маргааныг хянан шийдвэрлэсэн тухай	Дугаар 02	1237
------	---	-----------	------

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2011 оны 06 дугаар сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар хот

ЗАХИРГААНЫ ХЭРЭГ ХЯНАН ШИЙДВЭРЛЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Захиргааны хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 15 дугаар зүйлд дор дурдсан агуулгатай 15.3 дахь хэсэг нэмсүгэй:

"15.3.Улсын дээд шүүх давж заалдах шатны журмаар хянан шийдвэрлэсэн захиргааны хэргийг хяналтын шатны журмаар хянан шийдвэрлэнэ."

2 дугаар зүйл. Захиргааны хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2 дахь хэсгийг дор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

"15.2.Захиргааны хэргийн давж заалдах шатны шүүх аймаг, нийслэлийн захиргааны хэргийн шүүхийн анхан шатны журмаар шийдвэрлэсэн захиргааны хэргийг давж заалдах шатны журмаар хянан шийдвэрлэнэ."

3 дугаар зүйл. Захиргааны хэрэг хянагч шийдвэрлэх тухай хуульд 81 дүгээр зүйлийн 81.1, 81.6 дахь хэсэг, 90 дүгээр зүйлийн 90.1 дэх хэсгийн

"Улсын дээд шүүхэд" гэснийг "захиргааны хэргийн давж заалдах шатны шүүхэд" гэж, 85 дугаар зүйлийн 85.1 дэх хэсэг, 90 дүгээр зүйлийн 90.2 дахь хэсгийн "Улсын дээд шүүхийн захиргааны хэргийн танхим" гэснийг "захиргааны хэргийн давж заалдах шатны шүүх" гэж, 15 дугаар зүйлийн 15.3, 15.4 дэх хэсгийн дугаарыг "15.4.", "15.5" гэж тус тус өөрчилсүгэй.

4 дүгээр зүйл. Энэ хуулийг 2011 оны 6 дугаар сарын 09-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2011 оны 06 дугаар
сарын 10-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ТАГНУУЛЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Тагнуулын байгууллагын тухай хуульд дор дурдсан агуулгатай дараах хэсэг, заалт нэмсүгэй:

1/11 дүгээр зүйлийн 11.1.10-11.1.13 дахь заалт:

"11.1.10.үндэсний аюулгүй байдлыг тагнуулын аргаар хангах бодлого боловсруулж, хэрэгжүүлэх;

11.1.11.төрийн нууцыг хадгалах, хамгаалах, ашиглах үйл ажиллагааг улсын хэмжээнд зохицуулах, хяналт тавих, мэргэжил арга зүйн удирдлагаар хангах;

11.1.12.хуульд заасан арга хэрэгслээр гүйцэтгэх ажлын хууль тогтоомжийг сахиулах;

11.1.13.Гүйцэтгэх ажлын тухай хуулийн 9.1.2-9.1.6-д заасан байгууллагаас ирүүлсэн харилцаа холбооны сүлжээнд хяналт тавих, хуулийн дагуу тавьсан хүсэлтийг гүйцэтгэх техникийн нөхцөлийг бүрдүүлэх;"

2/12 дугаар зүйлийн 12.1.16-12.1.19 дэх заалт:

"12.1.16.терроризмтой тэмцэхэд чиглэсэн төрийн болон

нутгийн захиргааны байгууллагын үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах;

12.1.17.Монгол Улсын үндэсний аюулгүй байдалд харш үйлдэл хийсэн гадаадын иргэнийг Монгол Улсаас албадан гаргах тухай саналаа эрх бүхий байгууллагад гаргах;

12.1.18.хуулиар олгогдсон бүрэн эрхийн хүрээнд гүйцэтгэх ажил явуулах эрх бүхий байгууллагуудын үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах;

12.1.19.Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцэх асуудал, гарах шийдвэр нь үндэсний аюулгүй байдлыг хөндөж байгаа бол тухайн асуудлаар санал, дүгнэлт өгөх;”

3/14 дүгээр зүйлийн 14.3-14.6 дахь хэсэг:

“14.3.Тагнуулын ерөнхий газрын дарга, дэд даргыг дараах тохиолдолд үүрэгт ажлаас нь чөлөөлнө:

14.3.1.өөрөө хүсэлт гаргасан;

14.3.2.биеийн эрүүл мэндийн байдлын улмаас үүрэгт ажлаа гүйцэтгэх боломжгүй болсон;

14.3.3.бүрэн эрхийн хугацаа дуусгавар болсон.

14.4.Тагнуулын ерөнхий газрын дарга, дэд дарга гэмт хэрэг үйлдсэн нь нотлогдож, шүүхийн шийтгэх тогтоол хүчин төгөлдөр болсон бол энэ өдрөөс эхлэн түүнийг албан тушаалаас нь огцруулсанд тооцно.

14.5.Хуульд зааснаас бусад үндэслэлээр Тагнуулын ерөнхий газрын дарга, дэд даргыг үүрэгт ажлаас нь чөлөөлөх, бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх буюу огцруулахыг хориглоно.

14.6.Тагнуулын ерөнхий газрын дарга, дэд дарга нөхөн томилогдвол тэдгээрийн бүрэн эрх нь томилогдсон өдрөөс эхлэн энэ хуулийн 14.1, 15.2-т заасан бүрэн эрхийн хугацаа дуустал үргэлжилнэ.”

4/15 дугаар зүйлийн 15.1.13 дахь заалт:

“15.1.13.утсан харилцаа хянах, нууцаар сонсох, ажиглалт хийх төхөөрөмжийн нэгдсэн тоо бүртгэл хөтөлж, тэдгээрийн ашиглалтад хяналт тавих журмыг Улсын ерөнхий прокурортой зөвшилцөн батлах;”

5/25 дугаар зүйлийн 25.7 дахь хэсэг:

"25.7.Гадаадын тусгай алба, байгууллага, гэмт бүлэглэлд нэвтрэн тусгай үүрэг гүйцэтгэсэн болон ажиглалтын албанд ажилласан нэг жилийг 1 жил 4 сартай дүйцүүлэн тооцно."

6/27 дугаар зүйлийн 27.4.4, 27.4.5 дахь заалт:

"27.4.4.олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгсэл;

27.4.5.албаны нохой."

7/27 дугаар зүйлийн 27.5.4 дэх заалт:

"27.5.4.террорист үйлдлийн сөрөг тусгай ажиллагаанд оролцож байгаа."

2 дугаар зүйл.Тагнуулын байгууллагын тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 2.1 дэх хэсгийн "Үндэсний аюулгүй байдлын тухай хууль" гэсний дараа ".Терроризмтой тэмцэх тухай хууль" гэж нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Тагнуулын байгууллагын тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.1 дэх хэсгийг дор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

"14.1.Тагнуулын ерөнхий газрын даргаар төрийн албанд 15-аас доошгүй жил ажилласан, сүүлийн 5 жил төрийн албанд тасралтгүй ажиллаж байгаа Монгол Улсын иргэнийг Ерөнхий сайд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчтэй зөвшилцөн санал болгосноор Засгийн газар 6 жилийн хугацаагаар томилж, чөлөөлнө."

4 дүгээр зүйл.Тагнуулын байгууллагын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.6 дахь заалтын "холбоо харилцааны" гэснийг "харилцаа холбооны" гэж, 15 дугаар зүйлийн 15.1.6 дахь заалтын "энэ талаар зохих санал тавих" гэснийг "Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн болон Засгийн газрын хуралдаанд оролцож тагнуулын төв байгууллагын байр суурийг илэрхийлэх" гэж, мөн зүйлийн 15.2 дахь хэсгийн "Тагнуулын ерөнхий газрын дэд даргыг Засгийн газар томилж, чөлөөлнө." гэснийг "Тагнуулын ерөнхий газрын дэд даргаар төрийн албанд 10-аас доошгүй жил ажилласан, гүйцэтгэх ажлын мэдлэг, туршлагатай, сүүлийн 5 жил төрийн албанд тасралтгүй ажиллаж байгаа Монгол Улсын иргэнийг Тагнуулын ерөнхий

⁴ Терроризмтой тэмцэх тухай хууль- "Төрийн мэдээлэл" сэтгүүлийн 2004 оны 19 дугаарт нийтлэгдсэн.

газрын даргын санал болгосноор Ерөнхий сайд 6 жилийн хугацаагаар томилж, чөлөөлнө.” гэж, 27 дугаар зүйлийн 27.1, 27.4 дэх хэсгийн “Тагнуулын байгууллага, ажилтан” 27.5 дахь хэсгийн “Тагнуулын ажилтан” гэснийг “Тагнуулын байгууллагын албан хаагч” гэж, мөн зүйлийн 27.2 дахь хэсгийн “хууль зүйн асуудал хариуцсан Засгийн газрын гишүүнтэй” гэснийг “Улсын ерөнхий прокурортой” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

5 дугаар зүйл. Тагнуулын байгууллагын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.10 дахь заалтын дугаарыг “11.1.14” гэж, 12 дугаар зүйлийн 12.1.16 дахь заалтын дугаарыг “12.1.20” гэж, 15 дугаар зүйлийн 15.1.13 дахь заалтын дугаарыг “15.1.14” гэж, 25 дугаар зүйлийн 25.7 дахь хэсгийн дугаарыг “25.8” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

6 дугаар зүйл. Энэ хуулийг 2011 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2011 оны 06 дугаар
сарын 10-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

БАНКНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Банкны тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.2.3 дахь заалтын “шаардлагаар” гэсний дараа “, түүнчлэн тагнуулын байгууллага мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбогдсон мэдээллийг шалгах шаардлагаар” гэж нэмсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг 2011 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдөр баталсан Тагнуулын байгууллагын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2011 оны 06 дугаар
сарын 10-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ЭРҮҮГИЙН БАЙЦААН ШИЙТГЭХ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн 27 дугаар зүйлийн 27.1 дэх хэсгийн "178/Зандалчлах тухай санаатай худал мэдээлэх/," гэсний дараа "178¹ /Терроризм/, 178² /Терроризмыг санхүүжүүлэх/, 178³ /Терроризмыг сурталчлах/," гэж, мөн зүйлийн "Тагнуулын байгууллага өөрсдөө илрүүлсэн Эрүүгийн хуулийн" гэсний дараа "166¹ /Мөнгө угаах/," гэж тус тус нэмсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг 2011 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдөр баталсан Тагнуулын байгууллагын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2011 оны 06 дугаар
сарын 10-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

МӨНГӨ УГААХ БОЛОН ТЕРРОРИЗМЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХТЭЙ ТЭМЦЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 3 дугаар зүйлд дор дурдсан агуулгатай 3.1.8 дахь заалт нэмсүгэй:

"3.1.8."бэлэн бус мөнгөний гүйлгээ" гэж олон улсын төлбөр тооцоонд түгээмэл хэрэглэгддэг төлбөрийн даалгавар, төлбөрийн нэхэмжлэл, аккредитив, инкасс, чек, вексель, төлбөрийн карт, электрон төлбөр тооцоо, зээлжих эрх, зээлээр хийх төлбөр тооцоо болон төлбөр тооцооны бусад хэрэгслээр хийсэн гүйлгээг."

2 дугаар зүйл. Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.2 дахь хэсэг, 7 дугаар зүйлийн

7.1 дэх хэсэг, 17 дугаар зүйлийн 17.1.2, 17.1.3 дахь заалтын "бэлэн" гэсний дараа "ба бэлэн бус" гэж, 16 дугаар зүйлийн 16.3 дахь заалтын "Санхүүгийн мэдээллийн албаны даргыг" гэсний дараа "Терроризмтой тэмцэх ажиллагааг Зохицуулах зөвлөлийн дарга болон" гэж, 20 дугаар зүйлийн 20.1 дэх хэсгийн "Монголбанкны Ерөнхийлөгч" гэсний дараа "Терроризмтой тэмцэх ажиллагааг Зохицуулах зөвлөлийн даргатай хамтран" гэж тус тус нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл. Энэ хуулийг 2011 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдөр баталсан Тагнуулын байгууллагын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2011 оны 06 дугаар
сарын 16-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

МЭДЭЭЛЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДАЛ БА МЭДЭЭЛЭЛ АВАХ ЭРХИЙН ТУХАЙ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт

1.1. Энэ хуулийн зорилт нь төрийн үйл ажиллагааны ил тод байдал болон иргэн, хуулийн этгээдийн мэдээлэл хайх, хүлээн авах эрхийг хангахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл. Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль тогтоомж

2.1. Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, Төрийн нууцын тухай²,

¹ Монгол Улсын Үндсэн хууль – "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 1992 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

² Төрийн нууцын тухай хууль – "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 1995 оны 7 дугаарт нийтлэгдсэн.

Төрийн нууцын жагсаалт батлах тухай³, Хувь хүний нууцын тухай⁴, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Энэ хууль нь улсын болон орон нутгийн төсвөөс санхүүждэг дараах байгууллагад хамаарна:

3.1.1.Улсын Их Хурлын Тамгын газар;

3.1.2.Ерөнхийлөгчийн Тамгын газар;

3.1.3.Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар;

3.1.4.Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн ажлын алба;

3.1.5.төрийн захиргааны төв болон бусад төрийн захиргааны байгууллага;

3.1.6.бүх шатны шүүх, прокурорын байгууллага;

3.1.7.Улсын Их Хурлаас байгуулдаг /Засгийн газраас бусад/ байгууллага;

3.1.8.нутгийн захиргааны болон нутгийн өөрөө удирдах ёсны байгууллагын ажлын алба, орон нутгийн өмчит болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд;

3.1.9.төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд;

3.1.10.Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн⁵ 19 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу төрийн гүйцэтгэх байгууллагын тодорхой чиг үүргийг гүйцэтгэж байгаа төрийн бус байгууллага;

3.1.11.олон нийтийн радио, телевизийн байгууллага.

3.2. Зөвсэгт хүчин, хилийн болон дотоодын цэрэг, тагнуулын байгууллагын үйл ажиллагааны ил тод байдлыг хангахад энэ хууль үйлчлэхгүй.

³ Төрийн нууцын жагсаалт батлах тухай хууль-“Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 2004 оны 4 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁴ Хувь хүний нууцын тухай хууль-“Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 1995 оны 7 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁵ Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хууль-“Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 1993 оны 3 дугаарт нийтлэгдсэн.

3.3.Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай⁶ хуулийн 4 дүгээр зүйлд заасан өргөдөл, санал, гомдол, мэдэгдлийг, хүлээн авах, хянан шийдвэрлэхэд энэ хууль үйлчлэхгүй.

4 дүгээр зүйл.Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

4.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томъёог дор дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1.“иргэн” гэж Монгол Улсын иргэн, Монгол Улсад хууль ёсоор оршин суугаа гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүнийг;

4.1.2.“цахим хуудас” гэж нийтэд нээлттэй байдлаар интернэт сүлжээнд байрлуулсан цахим баримт бичиг, мэдээллийг;

4.1.3.“цахим баримт бичиг” гэж компьютер, компьютерийн программ болон ижил төрлийн бусад хэрэгслийг ашиглан үүсгэх, илгээх, хүлээн авах, хадгалах боломжтой цахим өгөгдлийг;

4.1.4.“тоон гарын үсэг” гэж цахим баримт бичгийг хуурамчаар үйлдэх, өөрчлөхөөс хамгаалах зорилгоор тоон гарын үсгийн хувийн түлхүүр ашиглан мэдээллийг криптограф хувиргалтад оруулж үүсгэсэн, уг баримт бичгийн нэг бүрдэл хэсэг болох тоон өгөгдлийг;

4.1.5.“тогтмол шинэчлэх” гэж тухайн мэдээллийг 14 хоног тутам нэгээс доошгүй удаа шинэчлэхийг;

4.1.6.“тухай бүр шинэчлэх” гэж тухайн мэдээлэлд нэмэлт, өөрчлөлт орсон, эсхүл мэдээлэл бүхэлдээ өөрчлөгдсөн тохиолдолд уг мэдээллийг 3 хоногийн дотор шинэчлэхийг;

4.1.7.“ойлгомжтой байдлаар байрлуулах” гэж тухайн мэдээлэлтэй танилцах нөхцөл бүрэн хангагдсан байхыг;

4.1.8.“мэдээлэл өгөх зардал” гэж мэдээллийг иргэн, хуулийн этгээдэд өгөх зорилгоор хувилах, олшруулах, шуудангаар хүргүүлэх болон бусад шаардлагатай зардлыг;

4.1.9.“удаа дараа зөрчсөн” гэж мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль тогтоомжийг гурав буюу түүнээс

⁶ Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай хууль-Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 1995 оны 7 дугаарт нийтлэгдсэн.

дээш удаа зөрчсөнийг;

4.1.10."ноцтой зөрчсөн" гэж хууль бусаар мэдээллийг нуун дарагдуулах, мэдээ, баримт бичгийг хуурамчаар үйлдэх, засварлах, устгах болон иргэний мэдээлэл авах эрхийг бусад хэлбэрээр зөрчсөн нь төр, иргэн, аж ахуйн нэгж, бусад байгууллагад их хэмжээний хохирол учруулсан буюу учруулж болох байсан ээргийг.

5 дугаар зүйл.Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийг хангах үйл ажиллагаанд баримтлах зарчим

5.1.Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийг хангах үйл ажиллагаанд дараах зарчмыг баримтална:

5.1.1.хууль дээдлэх;

5.1.2.иргэн, хуулийн этгээдийн хууль ёсны ашиг сонирхлыг хүндэтгэх;

5.1.3.хуулийн дагуу нууцад хамааруулснаас бусад бүх мэдээлэл нээлттэй байх;

5.1.4.хараат бус байх;

5.1.5.мэдээллээр хангах үйл ажиллагаа шуурхай байх.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ МЭДЭЭЛЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДАЛ

6 дугаар зүйл.Мэдээллийн ил тод байдал

6.1.Мэдээллийн ил тод байдал дараах төрөлтэй байна:

6.1.1.үйл ажиллагааны ил тод байдал;

6.1.2.хүний нөөцийн ил тод байдал;

6.1.3.төсөв, санхүүгийн ил тод байдал;

6.1.4.төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааны ил тод байдал.

7 дугаар зүйл.Үйл ажиллагааны ил тод байдал

7.1.Энэ хуулийн 3.1-д заасан байгууллага нь хуульд өөрөөр заагаагүй бол үйл ажиллагааныхаа ил тод байдлыг хангах чиглэлээр дараах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ:

7.1.1.эрхэм зорилго, үйл ажиллагааны стратегийн зорилт, зорилго, тэргүүлэх чиглэл болон тэдгээрийн хүрээнд авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ, түүний үр дүн, зохион байгуулалтын бүтцийг цахим хуудас

болон мэдээллийн самбартаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулан тухай бүр шинэчлэх;

7.1.2.үйлчилгээ, захидал харилцааны асуудал хариуцсан албан хаагчийн эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, албан тушаал, ажиллах журам, харилцах утас, иргэдийг хүлээн авч уулзах цагийн хуваарийг цахим хуудас болон мэдээллийн самбартаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулан тухай бүр шинэчлэх;

7.1.3.үйлчилгээ авахад шаардагдах бичиг баримтын жагсаалтыг цахим хуудас болон мэдээллийн самбартаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулан тухай бүр шинэчлэх;

7.1.4.үйл ажиллагаандаа мөрдөж байгаа хууль тогтоомж, дүрэм, журам, зааврыг цахим хуудас болон мэдээллийн самбартаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулан тухай бүр шинэчлэх;

7.1.5.шинээр боловсруулж байгаа бодлогын баримт бичиг болон нийтээр дагаж мөрдөх хэм хэмжээ тогтоосон шийдвэрийн төслийг цахим хуудсанд 30-аас доошгүй хоног ойлгомжтой байдлаар байрлуулж, холбогдох төрийн ба төрийн бус байгууллага, мэргэжлийн шинжээч, эрдэмтэн, иргэдийн саналыг авах, үндэслэлтэй гэж үзвэл уг саналыг төсөлд тусгах;

7.1.6.үзүүлж байгаа үйлчилгээний арга, хэлбэрийг боловсронгуй болгох зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх;

7.1.7.Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу төрийн байгууллагын гүйцэтгэх тодорхой чиг үүргийг төрийн бус байгууллага гүйцэтгэж байгаа тохиолдолд тухайн төрийн бус байгууллагын нэр, хаяг, цахим хуудас, эрхэлж байгаа үйл ажиллагааны чиглэлийг цахим хуудас болон мэдээллийн самбартаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулан мэдээлэх;

7.1.8.тухайн байгууллага тодорхой төрлийн аж ахуйн үйл ажиллагаа эсхүл бусад үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгодог бол тухайн зөвшөөрөл эзэмшигчийн нэр, хаяг, эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл, зөвшөөрөл олгосон болон дуусгавар болох хугацааг цахим хуудсанд ойлгомжтой байдлаар байрлуулан тухай бүр шинэчлэх;

7.1.9.салбарын хэмжээнд улсын төсвийн хөрөнгөөр болон гадаадын зээл, тусламжаар хэрэгжүүлж байгаа төсөл, хөтөлбөрийн хэрэгжилт, явц, байдлын талаарх мэдээллийг цахим хуудсанд байрлуулан тухай бүр шинэчлэх;

7.1.10.хууль тогтоомжид заасан бусад мэдээлэл.

8 дугаар зүйл.Хүний нөөцийн ил тод байдал

8.1.Энэ хуулийн 3.1-д заасан байгууллага нь хуульд өөрөөр заагаагүй бол хүний нөөцийн ил тод байдлыг хангах чиглэлээр дараах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ:

8.1.1.сул орон тооны зарыг цахим хуудас болон мэдээллийн самбартаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулан тухай бүр шинэчлэх, энэ тухай олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслээр зарлах;

8.1.2.албан хаагчийн ёс зүйн дүрмийг цахим хуудас болон мэдээллийн самбартаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулан тухай бүр шинэчлэх;

8.1.3.хүний нөөцийн стратеги, түүний хэрэгжилтийг хянаж, үнэлэх журмыг цахим хуудсандаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулан тухай бүр шинэчлэх;

8.1.4.хүний нөөцийн удирдлагын ил тод байдлыг хангах чиглэлээр авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээний талаар цахим хуудсандаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулан мэдээлж байх;

8.1.5.албан хаагчдын ажлын гүйцэтгэлийг үнэлэх үйл ажиллагааг үнэн зөв, шударга болгох чиглэлээр авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээний талаар цахим хуудсандаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулан мэдээлж байх;

8.1.6.хууль тогтоомжид заасан бусад мэдээллийг мэдээлэх.

9 дүгээр зүйл.Төсөв, санхүүгийн ил тод байдал

9.1.Энэ хуулийн 3.1-д заасан байгууллага нь хуульд өөрөөр заагаагүй бол төсөв, санхүүгийн ил тод байдлыг хангах чиглэлээр дараах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ:

9.1.1.тухайн жилийн төсөв, өмнөх оны төсвийн гүйцэтгэл, дараа жилийн төсвийн төслийг өөрийн цахим хуудас болон Монгол Улсын төсвийн ил тод байдал цахим хуудсанд дор дурдсан хугацаанд байрлуулан мэдээллийг иргэд, байгууллага чөлөөтэй авах нөхцөлийг бүрдүүлэх:

9.1.1.а.тухайн жилийн төсвийг жил бүрийн 01

дүгээр сарын 10-ны өдрийн дотор;

9.1.1.б.өмнөх оны төсвийн гүйцэтгэлийг жил бүрийн 4 дүгээр сарын 01-ний өдрийн дотор;

9.1.1.в.дараа жилийн төсвийн төслийг жил бүрийн 8 дугаар сарын 15-ны өдрийн дотор.

9.1.2.жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг дараа жилийн 4 дүгээр сарын 01-ний өдрийн дотор цахим хуудас болон мэдээллийн самбартаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулан иргэд, иргэний нийгмийн байгууллагын зүгээс төсвийн зарцуулалтад хяналт тавих боломжийг хангах;

9.1.3.санхүүгийн тайланд нь хийсэн аудитын дүгнэлтийг бүрэн эхээр нь тухайн жилийн 4 дүгээр сарын 01-ний өдрийн дотор цахим хуудас болон мэдээллийн самбартаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулан мэдээлэх;

9.1.4.тухайн жилийн төсөвт нэмэлт, өөрчлөлт орсон тохиолдолд ажлын 14 өдрийн дотор энэ тухай цахим хуудас болон мэдээллийн самбартаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулан мэдээлэх;

9.1.5.зөвхөн хууль тогтоомжид заасан төлбөр, хураамжийг үйлчлүүлэгчээс авч, түүний хэмжээг цахим хуудас болон мэдээллийн самбартаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулан тухай бүр шинэчлэх;

9.1.6.хууль тогтоомжид заасан бусад мэдээллийг мэдээлэх.

9.2.Төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага энэ хуулийн 7, 8 дугаар зүйл, 9.1 дэх хэсэг, 10 дугаар зүйлд зааснаас гадна дараах мэдээллийг үндэсний хэмжээний өдөр тутмын хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр олон нийтэд түгээж, цахим хуудас болон мэдээллийн самбартаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулна:

9.2.1.концессын зүйлийн жагсаалт болон түүнд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийг батлагдсанаас нь хойш ажлын 14 өдрийн дотор;

9.2.2.концессын гэрээ болон түүнд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийг байгуулагдсанаас нь хойш ажлын 14 өдрийн дотор;

9.2.3.концессын гэрээ байгуулсан тухай бүрд концесс эзэмшигч, түүний байгууллагын нууцад хамаарахаас бусад мэдээлэл,

концессын зүйл, гүйцэтгэх ажил, үзүүлэх үйлчилгээний талаарх мэдээллийг ажлын 14 өдрийн дотор.

9.3.Нийгмийн даатгалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв болон бусад төрийн захиргааны байгууллага энэ хуулийн 7, 8 дугаар зүйл, 9.1 дэх хэсэг, 10 дугаар зүйлд зааснаас гадна нийгмийн даатгалын сангаас тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр авах эрх бүхий этгээдийн жагсаалтыг тухайн этгээдийн эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэрийн хамт цахим хуудсандаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулан тухай бүр шинэчлэнэ.

10 дугаар зүйл.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааны ил тод байдал

10.1.Энэ хуулийн 3.1-д заасан байгууллага нь хуульд өөрөөр заагаагүй бол төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааны ил тод байдлыг хангах чиглэлээр дараах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ:

10.1.1.ил тод, шударга, үр ашигтай, хэмнэлттэй, хариуцлагатай байх зарчимд суурилсан худалдан авах ажиллагааны бодлого баримтлан, энэ тухай цахим хуудсандаа байрлуулах болон бусад хэлбэрээр нийтэд мэдээлэх;

10.1.2.тендерийн баримт бичиг, тендер шалгаруулалтыг явуулах журам, тендерийн урилгыг цахим хуудас болон мэдээллийн самбартаа байрлуулан тухай бүр шинэчлэх, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн⁷ 21 дүгээр зүйлд заасны дагуу хэлэл мэдээллийн хэрэгслээр нийтэд мэдээлэх;

10.1.3.тендерт оролцохыг сонирхогчид тавих шалгуур үзүүлэлт болон гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулсан үндэслэлийг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу цахим хуудас болон мэдээллийн самбартаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулан тухай бүр шинэчлэх;

10.1.4.тендерт шалгарсан болон шалгараагүй оролцогчийн талаарх товч мэдээллийг цахим хуудсандаа байрлуулан тухай бүр шинэчлэх, шалгарсан болон шалгарч чадаагүй шалтгаан, нөхцөл, хуулийн үндэслэлийн талаар тодорхой танилцуулах;

⁷ Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль-“Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 2005 оны 48 дугаарт нийтлэгдсэн.

10.1.5.худалдан авсан бараа, ажил, үйлчилгээний тайланг цахим хуудсандаа байршуулан тухай бүр шинэчлэх;

10.1.6.тендер шалгаруулах явцад илэрсэн зөрчлийн талаар тухай бүр холбогдох байгууллагад мэдээлэх;

10.1.7.худалдан авах ажиллагаанд хийсэн аудитын тайлан, дүгнэлт болон бусад хяналт, шалгалтын дүнг цахим хуудас болон мэдээллийн самбартаа ойлгомжтой байдлаар байрлуулан тухай бүр шинэчлэх;

10.1.8.хууль тогтоомжид заасан бусад мэдээллийг мэдээлэх.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ МЭДЭЭЛЭЛ АВАХ, МЭДЭЭЛЛЭЭР ХАНГАХ ЖУРАМ

11 дүгээр зүйл.Мэдээлэл авах

11.1.Иргэн, хуулийн этгээд нь хүний эрх, эрх чөлөө, үндэсний аюулгүй байдал, байгууллагын хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах зорилгоор хууль тогтоомжид нийтэд мэдээлэхийг хориглосноос бусад дараах мэдээллийг энэ хуулийн 3.1-д заасан байгууллагаас авах эрхтэй:

11.1.1.тухайн байгууллагын эзэмшилд байгаа бүх төрлийн мэдээ, баримт бичиг, гэрээ, контракттай холбоотой мэдээлэл;

11.1.2.тухайн байгууллагын эзэмшилд байгаа эд зүйлтэй холбоотой мэдээлэл;

11.1.3.тухайн байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой бусад мэдээлэл.

11.2.Мэдээлэл авах тухай иргэн, хуулийн этгээдийн хүсэлтийг хүлээн авч байгаа энэ хуулийн 3.1-д заасан байгууллагын холбогдох албан тушаалтан иргэнд энэ хуульд зааснаас бусад шаардлага тавихыг хориглоно.

11.3.Мэдээлэл авах тухай иргэн, хуулийн этгээдийн хүсэлт дараах шаардлагыг хангасан байна:

11.3.1.хүсэлт гаргагч нь иргэн бол эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, оршин суугаа газрын буюу цахим шуудангийн хаяг, утасны дугаар, иргэний үнэмлэх, эсхүл түүнтэй адилтгах бичиг баримтын дугаарыг

бичиж, гарын үсгээ зурсан байх;

11.3.2.хүсэлт гаргагч нь хуулийн этгээд бол нэр, хаяг буюу цахим шуудангийн хаяг, улсын бүртгэлийн дугаараа бичиж, хуулийн этгээдийг төлөөлөх эрх бүхий этгээд гарын үсгээ зурсан байх.

11.4.Иргэн энэ хуулийн 11.3.1-д заасны дагуу хүндэтгэн үзэх шалтгаанаар гарын үсгээ зурж чадахгүй бол бусдаар төлөөлүүлэн зуруулж болох бөгөөд хүсэлтийг иргэд бичгээр хамтран гаргасан бол түүнд бүгд гарын үсэг зурах, эсхүл тэдгээрийн төлөөлөгч гарын үсэг зурж, төлөөлөх эрхээ нотлох баримт бичгийг хавсаргана.

12 дугаар зүйл.Мэдээлэл хүсэгчийн эрх, үүрэг

12.1.Мэдээлэл хүсэгч мэдээлэл авах талаар дараах эрх эдэлнэ:

12.1.1.эрх тэгш байх;

12.1.2.мэдээлэл авах хэлбэрээ сонгох;

12.1.3.мэдээлэл авах болсон шаардлага, үндэслэлээ тайлбарлахгүй байх;

12.1.4.мэдээлэлтэй холбогдсон асуудлаар нэмэлт лавлагаа авах;

12.1.5.мэдээллийн агуулгын талаар амаар тайлбарлуулах;

12.1.6.мэдээллийн албан ёсны эх сурвалжийг мэдэх;

12.1.7.мэдээлэл авах эрхийг нь зөрчсөн гэж үзвэл эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтанд гомдол гаргах;

12.1.8.хуульд заасан бусад эрх.

12.2.Мэдээлэл хүсэгч мэдээлэл авахдаа дараах үүрэг хүлээнэ:

12.2.1.хуульд заасан мэдээлэл авах журмыг биелүүлэх;

12.2.2.мэдээлэл авах эрхээ хэрэгжүүлэхдээ Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хууль, бусдын эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг зөрчихгүй байх;

12.2.3.авах мэдээллээ бодитой тодорхойлсон байх.

13 дугаар зүйл.Хүсэлтийг хянан үзэх

13.1.Мэдээлэл авах тухай иргэн, хуулийн этгээдийн хүсэлт /цаашид "хүсэлт" гэх/-ийг хүлээн авсан албан тушаалтан дараах байдлаар хянан үзнэ:

13.1.1.хүсэлт нь энэ хуулийн 11.3-т заасан шаардлагыг хангасан эсэх;

13.1.2.иргэний үнэмлэхийн, эсхүл түүнтэй адилтгах бичиг баримтын дугаараар нь тухайн иргэн, хуулийн этгээдтэй холбогдох мэдээлэл үнэн зөв эсэхийг шалгах;

13.1.3.хүсэлтэд дурдсан мэдээлэл тухайн байгууллагын эзэмшилд байгаа эсэх, байхгүй тохиолдолд тухайн хүсэлтийг холбогдох байгууллагад нь 2 хоногийн дотор шилжүүлж, энэ тухай иргэн, хуулийн этгээдэд мэдэгдэх;

13.1.4.энэ хуулийн 18 дугаар зүйлд заасан үндэслэл байгаа эсэх.

13.2.Хүсэлтийг энэ хуулийн 18 дугаар зүйлд зааснаас гадна дараах үндэслэлээр буцаана:

13.2.1.хүсэлт нь энэ хуулийн 11.3-т заасан шаардлагыг хангаагүй;

13.2.2.хүсэлтэд дурдсан мэдээлэл тухайн байгууллагын эзэмшилд байхгүй бөгөөд хүсэлтийг холбогдох байгууллагад шилжүүлэх боломжгүй.

13.3.Хүсэлтийг буцаахдаа шалтгаан, үндэслэлийг тодорхой заана.

14 дүгээр зүйл.Мэдээлэл өгөх

14.1.Энэ хуулийн 3.1-д заасан байгууллага нь тухайн байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой хууль тогтоомжид нийтэд мэдээлэхийг хориглоогүй мэдээллийг иргэн, хуулийн этгээдэд өгөх үүрэгтэй.

14.2.Энэ хуулийн 3.1-д заасан байгууллага нь иргэнийг хүлээн авч уулзах байл, хүсэлтчийг хүлээн авах цагчйн хувьсрыг тсгтоох нийтэд мэдээлнэ.

14.3.Энэ хуулийн 3.1-д заасан байгууллага өөрт хадгалагдаж байгаа мэдээллийг хууль бусаар устгах, иргэдээс мэдээлэл авах эрхээ хэрэгжүүлэхэд нь саад учруулахыг хориглоно.

14.4.Энэ хуулийн 3.1.10-т заасан байгууллага нь дор дурдсан мэдээллийг нийтэд заавал нээлттэй байлгана:

14.4.1.тухайн байгууллагын явуулж байгаа үйл ажиллагаа, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, ашиглаж байгаа техник, технологийн хүн амын эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчинд үзүүлэх буюу үзүүлж байгаа нөлөөллийг илтгэн харуулах мэдээлэл;

14.4.2.тухайн байгууллагын мэдэлд байгаа бөгөөд хадгалалт, хамгаалалтын горим нь зөрчигдсөн тохиолдолд хүн амын эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчинд аюул учруулж болзошгүй бүх төрлийн хорт, цацраг идэвхт бодисын хор хөнөөлийг тодорхойлсон мэдээлэл;

14.4.3.нийтэд мэдээлэхээр хуульд заасан бусад мэдээлэл.

14.5.Энэ хуулийн 3.1.10-т заасан байгууллага өөрийн байгууллагын нууцын жагсаалтыг батлан нийтэд мэдээлэх үүрэгтэй.

14.6.Мэдээллийг амаар, бичгээр, цахим хэлбэрээр өгч болох бөгөөд иргэн, хуулийн этгээд нь мэдээлэлтэй биечлэн танилцаж болно.

14.7.Хариуг нь шууд өгөх боломжтой хүсэлтийг тухай бүр шийдвэрлэж хариуг өгнө.

14.8.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол мэдээллийг хүсэлт гаргасан иргэн, хуулийн этгээдэд ажлын 7 өдрийн дотор өгөх бөгөөд хүсэлтийг иргэд хамтран гаргасан бол тэдгээрийн төлөөлөл болох нэг иргэнд мэдээллийг өгнө.

14.9.Шаардлагатай гэж үзвэл энэ хуулийн 14.8-д заасан хугацааг нэг удаа 7 хоногоор сунгаж болно.

14.10.Хүсэлтийн хариуг өгсөн он, сар, өдөр, хариу бэлтгэсэн албан тушаалтны нэр, мэдээлэл олгосон хэлбэр зэргийг бүртгэлд тэмдэглэн хадгална.

15 дугаар зүйл.Цахим хэлбэрээр мэдээлэл авах, өгөх

15.1.Иргэн, хуулийн этгээд цахим хэлбэрээр мэдээлэл авах хүсэлт гаргаж болно.

15.2.Цахим хэлбэрээр мэдээлэл авах хүсэлт гаргасан тохиолдолд иргэн, хуулийн этгээд нь цахим баримт бичиг үйлдэн, тоон гарын үсэг зурах бөгөөд түүнд өөрийн иргэний үнэмлэх, эсхүл түүнтэй адилтгах бичиг баримтын дугаарыг бичиж, холбогдох байгууллагад цахим шуудангаар ирүүлсэн байна.

15.3.Мэдээллийг цахим хэлбэрээр иргэн, хуулийн этгээдэд өгөх тохиолдолд тухайн байгууллагыг төлөөлөх эрх бүхий албан тушаалтан цахим баримт бичиг үйлдэж, тоон гарын үсэг зурах бөгөөд хүсэлт гаргагчид мэдээллийг цахим шуудангаар хүргүүлнэ.

15.4.Цахим хэлбэрээр мэдээлэл өгөхөд энэ хуулийн 11-14 дүгээр зүйлд заасан журмыг баримтална.

16 дугаар зүйл. Үйлчилгээний хөлс

16.1.Иргэн, хуулийн этгээд мэдээлэл авах тохиолдолд үйлчилгээний хөлс төлнө.

16.2.Энэ хуулийн 16.1-д заасан үйлчилгээний хөлсний хэмжээг тухайн мэдээллийг өгөх зардалтай нийцүүлэн тухайн байгууллагын удирдлага тогтоох бөгөөд үйлчилгээний хөлс тооцох аргачлал, үйлчилгээний хөлс төлөх, түүнээс хөнгөлөх, чөлөөлөх журмыг Засгийн газар батална.

16.3.Энэ хуулийн 16.1-д заасан үйлчилгээний хөлсийг хууль тогтоомжид заасан бусад үйлчилгээний хөлстэй давхардуулан авахгүй.

16.4.Үйлчилгээний хөлс нь уг мэдээллийг өгөхтэй холбогдон гарах хувилах, шуудангаар хүргүүлэх зэрэг шууд зардлаас хэтэрч болохгүй.

17 дугаар зүйл. Гомдол гаргах, гомдлыг хянан шийдвэрлэх

17.1.Иргэн, хуулийн этгээдийн мэдээлэл авах эрхийг зөрчсөн байгууллага, албан тушаалтны үйлдэл, эс үйлдлийн талаар дээд шатны байгууллага, албан тушаалтан, Хүний эрхийн Үндэсний Комисс, эсхүл шүүхэд гомдол гаргаж болно.

17.2.Энэ хуулийн 17.1-д заасан гомдлыг хянан шийдвэрлэхтэй холбогдсон харилцааг дараах хуулиар зохицуулна:

17.2.1.гомдлыг дээд шатны байгууллага, албан тушаалтанд гаргаж байгаа бол Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай хууль, Захиргааны хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль⁴, Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль⁵;

17.2.2.гомдлыг Хүний эрхийн Үндэсний Комисст гаргаж байгаа бол Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын тухай хууль⁶;

17.2.3.гомдлыг шүүхэд гаргаж байгаа бол Захиргааны хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль, Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ ЗАРИМ ТӨРЛИЙН МЭДЭЭЛЛИЙГ ИРГЭН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭД ӨГӨХИЙГ ХОРИГЛОХ

18 дугаар зүйл.Онцгой нөхцөл

18.1.Дараах тохиолдолд мэдээллийг бусдад задруулахыг хориглоно:

18.1.1.тухайн мэдээллийг нийтэд ил болгосноор Монгол Улсын үндэсний аюулгүй байдал, нийтийн эрх ашигт хохирол учруулах бодитой үндэслэл байгаа бол;

18.1.2.тухайн мэдээлэл нь Монголбанк, Санхүүгийн зохицуулах хороо, өрсөлдөөний болон мэргэжлийн хяналтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад хянан шалгагдаж байгаа асуудалтай холбоотой бол;

18.1.3.хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах, шүүн таслах ажиллагааны явцад төр, байгууллага, хувь хүний нууцыг хамгаалах шаардлагатай бол;

⁴ Захиргааны хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль-"Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2003 оны 3 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁵ Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль-"Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2002 оны 8 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁶ Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын тухай хууль-"Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2000 оны 48 дугаарт нийтлэгдсэн.

18.1.4. тухайн мэдээлэл нь олон улсын гэрээ, хэлэлцээр байгуулах явцтай холбоотой бол;

18.1.5. хууль тогтоомжид заасан бусад.

19 дүгээр зүйл. Оюуны өмчийг хамгаалах

19.1. Оюуны өмчтэй холбоотой мэдээллийг өмчлөгчийн зөвшөөрөлгүйгээр бусдад задруулахыг хориглоно.

20 дугаар зүйл. Хувь хүний нууцыг хамгаалах

20.1. Хуульд өөрөөр заагаагүй бол хувь хүн бичгээр зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд түүний эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, нас, хүйс, мэргэжил, боловсрол, албан тушаал, ажлын газрын хаяг, ажлын утаснаас бусад мэдээллийг бусдад задруулахыг хориглоно.

21 дүгээр зүйл. Байгууллагын нууцыг хамгаалах

21.1. Байгууллагын нууцын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааны онцлогтой холбоотой, эсхүл шударга өрсөлдөөнд зах зээл, давуу талаа хамгаалах зорилгоор нууцалж хамгаалалтдаа авсан, задруулбал хууль ёсны ашиг сонирхолд нь хор уршиг учруулж болох нууц мэдээ, технологийн шийдэл, төсөл, судалгаа-шинжилгээний баримт бичиг, шаардлагатай техник, тоног төхөөрөмжтэй холбоотой мэдээллийг тухайн аж ахуйн нэгжийн эрх бүхий этгээдийн /гүйцэтгэх удирдлага буюу түүнээс эрх олгосон бусад этгээд/ бичгээр гаргасан зөвшөөрөлгүйгээр бусдад задруулахыг хориглоно.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ ХУУЛЬ ТОГТООМЖИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ, ХЯНАЛТ ТАВИХ

22 дугаар зүйл. Мэдээлэл, технологийн асуудал эрхэлсэн терийн захиргааны байгууллагын бүрэн эрх

22.1. Мэдээлэл, технологийн асуудал эрхэлсэн терийн захиргааны байгууллага нь мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийг хангахтай холбоотой асуудлаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

22.1.1. энэ хувийн 7 дугаар зүйл, 8.1 дэх хэсэг, 9, 10 дугаар зүйлд заасан мэдээллийг цахим хэлбэрт оруулж, мэдээллийн санг үүсгэх,

түгээх, ашиглах, түүний байнгын тасралтгүй үйл ажиллагаа, хадгалалт, хамгаалалтын найдвартай байдлыг хангах нийтлөг журмыг боловсруулах;

22.1.2.мэдээллийг цахим хэлбэрт оруулж, мэдээллийн сан үүсгэх, түгээх, ашиглах, түүний байнгын тасралтгүй үйл ажиллагаа, хадгалалт, хамгаалалт, нууцлалын найдвартай байдлыг хангах чиглэлээр төрийн байгууллагуудын дунд сургалт зохион байгуулах, тэдгээрт мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлэх;

22.1.3.хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.

22.2.Энэ хуулийн 22.1.1-д заасан журмыг Засгийн газар батална.

23 дугаар зүйл.Тэмдэглэл хөтлөх

23.1.Энэ хуулийн 3.1-д заасан байгууллага нь мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг шалгах боломжийг хангах зорилгоор тэмдэглэл хөтлөх бөгөөд тэмдэглэлд дараах зүйлийг тусгана:

23.1.1.мэдээлэл авах хүсэлт гаргасан иргэн, хуулийн этгээдийн нэр, хаяг;

23.1.2.мэдээлэл авах хүсэлт хүлээн авсан, хянасан буюу буцаасан, мэдээллийг өгсөн хугацаа;

23.1.3.бусад.

24 дүгээр зүйл.Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд тавих хяналт

24.1.Энэ хуулийн 3.1-д заасан байгууллага, албан тушаалтан мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд тавих хяналтыг хуульд заасан эрх хэмжээний хүрээнд хэрэгжүүлнэ.

24.2.Төсвийн ерөнхийлөн захирагч, ерөнхий менежертэй байгуулах үр дүнгийн гэрээнд мэдээллийн ил тод байдлыг хангах талаар тусгаж, үнэлгээний гол шалгуурын нэг болгон дүгнэнэ.

ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ БУСАД

**25 дугаар зүйл. Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл
авах эрхийн тухай хууль тогтоомж зөрчигчид
хүлээлгэх хариуцлага**

25.1. Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль тогтоомж зөрчсөн албан хаагчийг зөрчлийн шинж байдлыг харгалзан түүнийг томилсон эрх бүхий этгээд Төрийн албаны тухай хуулийн¹¹ 26 дугаар зүйлд заасан сахилгын шийтгэлийн аль нэгийг ногдуулна.

25.2. Иргэн, хуулийн этгээдийн мэдээлэл авах эрхийг удаа дараа буюу ноцтой зөрчсөн албан хаагчийг эрх бүхий этгээд Төрийн албаны тухай хуулийн 25.1.1-д заасан үндэслэлээр төрийн албанаас хална.

25.3. Энэ хуулийн 25.2-т заасныг зөрчсөн шийдвэр гаргах эрх бүхий этгээдийг шүүгч хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тав дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2011 оны 06 дугаар
сарын 16-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

БАЙГУУЛЛАГЫН НУУЦЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Байгууллагын нууцын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн "Байгууллагын" гэснийг "Хуульд өөрөөр заагаагүй бол байгууллагын" гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

¹¹ Төрийн албаны тухай хууль - Төрийн мэдээлэл, ажлынхны 2002 оны 28 дугаарт нийтлэгдсэн.

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ2011 оны 06 дугаар
сарын 16-ны өдөрУлаанбаатар
хот**КОНЦЕССЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ,
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Концессын тухай хуулийн 2 дугаар зүйлд дор дурдсан агуулгатай 2.6 дахь хэсэг нэмсүгэй:

"2.6.Концесс олгох үйл ажиллагаанд ил тод байдлыг хангахтай холбогдсон харилцааг Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хуулиар зохицуулна."

2 дугаар зүйл.Концессын тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 2.1 дэх хэсгийн "Гадаадын хөрөнгө оруулалтын тухай хууль" гэсний дараа ", Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль" гэж нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Концессын тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн гарчгийг "Мэдээллийн сан" гэж өөрчилсүгэй.

4 дүгээр зүйл.Концессын тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.1-33.3 дахь хэсгийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

5 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА****Д.ДЭМБЭРЭЛ****МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ**2011 оны 06 дугаар
сарын 16-ны өдөрУлаанбаатар
хот**ТӨРИЙН БОЛОН ОРОН НУТГИЙН ӨМЧИЙН
ХӨРӨНГӨӨР БАРАА, АЖИЛ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ
ХУДАЛДАН АВАХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ,
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 3 дугаар зүйлд дор дурдсан агуулгатай 3.3 дахь хэсэг нэмсүгэй:

"3.3.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиглагааны ил тод байдлыг хангахтай холбогдсон харилцааг Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хуулиар нарийвчлан зохицуулна."

2 дугаар зүйл.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 2.1 дэх хэсгийн "Иргэний хууль," гэсний дараа "Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль," гэж нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.3-3.5 дахь хэсгийн дугаарыг "3.4-3.6" гэж тус тус өөрчилсүгэй.

4 дүгээр зүйл.Энэ хуулийг Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2011 оны 06 дугаар
сарын 16-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

МЭДЭЭЛЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДАЛ БА МЭДЭЭЛЭЛ АВАХ ЭРХИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙГ ДАГАЖ МӨРДӨХ ЖУРМЫН ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хуулийн 7, 8 дугаар зүйл, 9.1.5 дахь заалт, 9.3 дахь хэсэг, 10 дугаар зүйлийг 2011 оны 12 дугаар сарын 01-ний өдрөөс дагаж мөрдөнө.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2011 оны 06 дугаар
сарын 17-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ТӨРИЙН АЛБАНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Төрийн албаны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.10 дахь хэсгийг дор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“28.10.Төрийн өндөр албан тушаалтны зэрэг зиндаа, түүнтэй адилтгах төрийн албан тушаалтны зэрэглэлд хамаарах албан тушаалтны цалингийн хэмжээ тогтоох итгэлцүүрийг Засгийн газрын саналыг үндэслэн Улсын Их Хурал тогтооно.”

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2011 оны 06 дугаар
сарын 09-ний өдөр

Дугаар 34

Улаанбаатар
хот

Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2010 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн биелэлттэй холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 46 дугаар зүйлийн 46.6 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас **ТОГТООХ** нь:

1.“Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2010 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл батлах тухай” Улсын Их Хурлын 2009 оны 11 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 79 дүгээр тогтоолын биелэлтийг Улсын Их Хурлаар хэлэлцсэнтэй холбогдуулан дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /С.Батболд/-т даалгасугай:

1/Үндсэн чиглэлд гусгагдаад дутуу хэрэгжсэн 305, хэрэгжээгүй 16 зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилтийг хангах зохион байгуулалтын шуурхай арга хэмжээ авч, энэ талаараа 2011 оны 4 дүгээр улиралд багтаан Улсын Их Хуралд танилцуулах;

2/улс орны хөгжлийн бодлогын урт, дунд, богино хугацааны баримт бичгийг төлөвлөх, боловсруулах, батлах, хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх чиглэлээрх эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох хүрээнд Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн тухай хуулийн төсөл боловсруулж, холбогдох бусад хууль тогтоомжид өөрчлөлт оруулах саналын хамт 2011 оны 7 дугаар сарын 01-ний дотор Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

3/Үндсэн чиглэлийн биелэлтийг үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр дүгнэж, тайлагнаж байгаа журам, аргачлалыг өөрчилж, бодит үр дүнд суурилсан журам, аргачлалд шилжих, Үндсэн чиглэлийн явц байдалд тавих дотоодын байнгын хяналтыг сайжруулж, бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх Засгийн газрын байгууллагуудын чадавхийг сайжруулах арга хэмжээ авах;

4/Үндсэн чиглэлд тусгагдсан зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилтийг хангах хөрөнгө, санхүүгийн эх үүсвэрийг төсөвт тусгах, тэргүүлэх зорилтыг зөв эрэмбэлэх, нэг жилд багтаан хэрэгжүүлэх боломжгүй зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилтийг үе шаттайгаар төлөвлөх.

2.Эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх жил бүрийн үндсэн чиглэлийн биелэлтэд гүйцэтгэлийн аудит хийж, аудитын тайланг Улсын Их Хуралд ирүүлж байхыг Үндэсний аудитын газар /Н.Раднаал/-т үүрэг болгосугай.

3.Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хороо /Д.Зоригт/, Төрийн байгуулалтын байнгын хороо /Ж.Сүхбаатар/-нд тус тус даалгасугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2011 оны 06 дугаар
сарын 17-ны өдөр

Дугаар 35

Улаанбаатар
хот

Хуулийн төсөл буцаах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.5 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Монгол Улсын Засгийн газраас 2011 оны 5 дугаар сарын 10-ны өдөр Жолоочийн даатгалын тухай хуулийн төсөлтэй хамт Улсын Их

Хуралд өргөн мэдүүлсэн Авлигын эсрэг хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Прокурорын байгууллагын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслүүдийг нэгдсэн хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх хэлэлцэх боломжгүй гэж үзсэн тул хууль санаачлагчид нь буцаасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2011 оны 06 дугаар
сарын 17-ны өдөр

Дугаар 36

Улаанбаатар
хот

Цалингийн хэмжээ тогтоох итгэлцүүр батлах тухай

Төрийн албаны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.10 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Төрийн өндөр албан тушаалтны зэрэг зиндаа, түүнтэй адилтгах төрийн албан тушаалтны зэрэглэлд хамаарах албан тушаалтны цалингийн хэмжээ тогтоох итгэлцүүрийг хавсралтаар баталсугай.

2.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан "Төрийн өндөр албан тушаалтан болон түүнтэй адилтгах албан тушаалтны албан тушаалын цалингийн хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай" Улсын Их Хурлын 2010 оны 10 дугаар сарын 21-ний өдрийн 50 дугаар тогтоолыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д.ДЭМБЭРЭЛ

Монгол Улсын Их Хурлын 2011 оны
36 дугаар тогтоолын хавсралт

ТӨРИЙН ӨНДӨР АЛБАН ТУШААЛТНЫ ЗЭРЭГ ЗИНДАА, ТҮҮНТЭЙ АДИЛТГАХ ТӨРИЙН АЛБАН ТУШААЛТНЫ ЗЭРЭГЛЭЛД ХАМААРАХ АЛБАН ТУШААЛТНЫ ЦАЛИНГИЙН ХЭМЖЭЭ ТОГТООХ ИТГЭЛЦҮҮР

	Албан тушаалын зэрэг зиндаа, зэрэглэл	Албан тушаалын сарын цалингийн итгэлцүүр
1	ТӨ-I	2.68
2	ТӨ-II	2.02

3	ТӨ-III	1.55
4	ТӨ-IV, ТӨ- IYA	1.49
5	ТӨ-V, ТӨ- YA	1.38
6	ТӨ-VI, ТӨ- YIA	1.32
7	Яамны төрийн нарийн бичгийн даргын албан тушаалын сарын цалингийн хамгийн өндөр шатлал	1.00

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2011 оны 4 дүгээр
сарын 13-ны өдөр

Дугаар 117

Улаанбаатар
хот

Журам батлах тухай

Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн 21.2-т заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. "Мэргэжлийн боловсрол, сургалтыг дэмжих сангийн хөрөнгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, түүнд хяналт тавих журам"-ыг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Журмын хэрэгжилтэд хяналт тавьж, дүнг жил бүрийн 2 дугаар сард багтаан Засгийн газарт танилцуулж байхыг Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайд Е.Отгонбаяр, Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайд Т.Ганди нарт даалгасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД

С.БАТБОЛД

БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ
УХААНЫ САЙД

Е.ОТГОНБАЯР

Засгийн газрын 2011 оны 117 дугаар
тогтоолын хавсралт

МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОВСРОЛ, СУРГАЛТЫГ ДЭМЖИХ САНГИЙН ХӨРӨНГИЙГ БҮРДҮҮЛЭХ, ЗАРЦУУЛАХ, ТҮҮНД ХЯНАЛТ ТАВИХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтыг дэмжих сан (цаашид "Сан" гэх)-гийн хөрөнгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, түүнд хяналт талихтай холбогдон үүсэх харилцааг энэхүү журмаар зохицуулна.

1.2. Сангийн хөрөнгөөр мэргэжлийн боловсрол, сургалтын үйл ажиллагааг санхүүжүүлнэ.

1.3. Сангийн тухайн жилийн орлого, зарлагын төсвийг Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн 24.3-т заасны дагуу Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын Үндэсний зөвлөл /цаашид "Үндэсний зөвлөл" гэх/ батална.

1.4. Сангийн орлогыг бүрдүүлэх болон мэргэжлийн боловсрол, сургалтын үйл ажиллагааг сангаас санхүүжүүлэх, гүйцэтгэлийг тайлагнах үүргийг мэргэжлийн боловсрол, сургалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага эрхлэн гүйцэтгэнэ.

Хоёр. Сангийн хөрөнгийн бүрдүүлэлт

2.1. Сангийн хөрөнгө нь Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн 20.3, 22.1-д заасан эх үүсвэр болон Засгийн газрын захиалгат төсөл, хөтөлбөрийн санхүүжилтээс бүрдэнэ.

2.2. Аж ахуйн нэгж, байгууллагаас санд оруулах санхүүгийн дэмжлэгийн хувь хэмжээг тэдний цалингийн санд үндэслэн үйлдвэр, үйлчилгээний салбар зөвлөлийн саналыг харгалзан Үндэсний зөвлөл тогтооно.

2.3. Улсын болон орон нутгийн төсвөөс Санд хуваарилсан хөрөнгийг санхүүгийн дэмжлэгийн хөрөнгөөр орлуулж үл болно.

2.4. Дараахь аж ахуйн нэгж, байгууллага санхүүгийн дэмжлэг үзүүлж болно:

2.4.1. Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлд заасан аж ахуйн нэгж;

2.4.2. Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлд заасны дагуу бүртгүүлсэн аж ахуйн нэгж, байгууллага.

2.5. Аж ахуйн нэгж, байгууллага санхүүгийн дэмжлэгийг улирал бүр Үндэсний зөвлөлөөс тогтоосон хувь хэмжээгээр Сангийн дансанд шилжүүлнэ.

2.6. Санд оруулсан санхүүгийн дэмжлэгийн хөрөнгийг Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 12.1.31-д заасны дагуу тухайн аж ахуйн нэгж, байгууллагын албан татвар ногдох орлогоос хасаж тооцно.

2.7. Аж ахуйн нэгж, байгууллага санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх хувь хэмжээг нэмэгдүүлэх буюу бууруулах бол тодорхой үндэслэл бүхий саналаа

тухайн салбарыг хариуцсан үйлгдвэр, үйлчилгээний салбар зөвлөлөөр уламжлан Үндэсний зөвлөлд тавьж шийдвэрлүүлнэ. Хүсэлтийг Үндэсний зөвлөл ээлжит хуралдаанаараа хэлэлцэж, гарсан шийдвэрийг ажлын 14 хоногийн дотор холбогдох аж ахуйн нэгж, байгууллагад мэдэгдэнэ.

2.8. Хууль тогтоомжид өөрөөр заагаагүй бол санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэхтэй холбогдон үүсэх маргааныг Үндэсний зөвлөл, эсхүл мэргэжлийн боловсрол, сургалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага тус тусын бүрэн эрхийн хүрээнд шийдвэрлэнэ.

2.9. Сангийн хөрөнгийг Төрийн санд байршуулна. Төсвийн байгууллагын удирдлага, санхүүжилтийн тухай хуулийн 9.1.9-д заасны дагуу санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас зөвшөөрөл авсны үндсэн дээр Сангийн хөрөнгийг арилжааны банкны дансанд байршуулж болно.

2.10. Сангийн орлого, зарлагын батлагдсан төсөвт санхүүгийн жилийн явцад тодотгол хийх асуудлыг мэргэжлийн боловсрол, сургалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын саналыг үндэслэн Үндэсний зөвлөл шийдвэрлэнэ.

Гурав. Сангийн хөрөнгийн зарцуулалт

3.1. Сангийн хөрөнгийг Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн 23 дугаар зүйлд зааснаас гадна мэргэжлийн боловсрол, сургалтын дараахь арга хэмжээг санхүүжүүлэхэд зарцуулна:

3.1.1. мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын сурагчдын ном, сурах бичиг, сургалтын хэрэглэгдэхүүнийг шинэчлэх, тоног төхөөрөмжөөр хангах;

3.1.2. мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын хичээлийн, дадлагын, дотуур байрны орчин нөхцөлийг сайжруулах, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний байгууллагын дадлагын газрыг түшиглэсэн сургалт зохион байгуулах;

3.1.3. хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлт, төгсөгчдийн ажлын байрны талаархи судалгаа хийх, хэрэглэгчдийн хүртээл болгох ажлыг зохион байгуулах;

3.1.4. мэргэжлийн боловсрол, сургалтын хөгжлийн чиг хандлага, дэвшилтэт технологийн талаар судалгаа хийх;

3.1.5. мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын багшийг бэлтгэх, мэргэжлийн түвшинг ахиулах, ур чадварыг нь дээшлүүлэх, үйлдвэрлэлийн дэвшилтэт техник, технологитой танилцуулах сургалтад хамруулах;

3.1.6. бүсийн болон орон нутгийн хөгжлийн төвүүдэд тухайн бүс нутгийн хөгжлийн чиг хандлагад нийцсэн мэргэжлийн боловсрол, сургалтыг хөгжүүлэх;

3.1.7. мэргэжлийн боловсрол, сургалтын хууль тогтоомжийг олон нийтэд таниулан сурталчлах, мэдээллийн сан бүрдүүлж, мэргэжлийн ур чадварын тэмцээн, уралдаан зохион байгуулах.

3.2. Санхүүгийн дэмжлэг үзүүлсэн аж ахуйн нэгж, байгууллага Сангаас санхүүжүүлэх дараахь мэргэжлийн боловсрол, сургалтын арга хэмжээнд тэргүүн ээлжинд хамрагдана:

3.2.1. өөрийн үйл ажиллагаанд шаардагдах мэргэшсэн ажилтанг шинээр бэлтгэх, давтан болон дагалдан сургах, ур чадвар дээшлүүлэх сургалтад ажилчдыг хамруулах;

3.2.2. ажилтныхаа мэргэжлийн ур чадварын түвшинг тогтоолгох;

3.2.3. хөдөлмөрийн зах зээл дэх мэргэжлийн боловсон хүчний эрэлт хэрэгцээ, нийлүүлэлтэд судалгаа хийх;

3.2.4. мэргэжлийн боловсон хүчин бэлтгэх, сургах, сургалт-үйлдвэрлэлийн шатанд дэвшилтэт техник, технологи ашиглах асуудлаар гадаад, дотоодын туршлага судалж нэвтрүүлэх;

3.2.5. үйлдвэрлэл дээр мэргэжил олгох болон давтан сургалт зохион байгуулах;

3.2.6. сангаас санхүүжүүлэх мэргэжлийн боловсрол, сургалтын бусад арга хэмжээ.

3.3. Санхүүгийн дэмжлэг үзүүлсэн аж ахуйн нэгж, байгууллага энэ журмын 3.2-т заасан мэргэжлийн боловсрол, сургалтын арга хэмжээнд хамрагдах хүсэлтээ Сангийн тухайн жилийн орлого, зарлагын төсвийг батлахаас 2 сарын өмнө мэргэжлийн боловсрол, сургалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад ирүүлнэ.

3.4. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн 23.1.3, 23.1.4, 23.1.5-д заасан зориулалтаар мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагад Сангаас хөрөнгө олгохдоо сонгон шалгаруулалт явуулж, санхүүжилтийн гэрээ байгуулна.

3.5. Гэрээг мэргэжлийн боловсрол, сургалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага тухайн мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагатай байгуулж, хэрэгжилтэд хяналт тавьж, үр дүнг Үндэсний зөвлөлд танилцуулна.

3.6. Тодорхой үйлдвэрлэл, үйлчилгээний салбараас Санд оруулсан санхүүгийн дэмжлэгийн хөрөнгийг тухайн салбарын мэргэжлийн боловсрол, сургалтын үйл ажиллагаанд зарцуулна.

Дөрөв. Сангийн хөрөнгөд тавих хяналт

4.1. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын асуудал хариуцсан төрийн

захиргааны байгууллага Сангийн үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайланг Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн 25.1-д заасан хугацаанд гаргана.

4.2. Үндэсний зөвлөл нь сангийн үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайланг хүлээн авснаас хойш ажлын 15 хоногийн дотор мэргэжлийн боловсрол, сургалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагаас тайлантай холбогдуулан нэмэлт тайлбар, мэдээлэл, тодруулга авч болно.

4.3. Журмын хэрэгжилтэд Үндэсний зөвлөл, боловсрол, хөдөлмөрийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага хяналт тавина.

4.4. Сангийн бүртгэл, тайлан мэдээг санхүүгийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас баталсан журмын дагуу хөтөлнө.

4.5. Санхүүгийн дэмжлэг үзүүлсэн аж ахуйн нэгж, байгууллагын хүсэлтээр тэдэнд санхүүгийн дэмжлэгийн хөрөнгийн зарцуулалт, үр дүнгийн талаархи тайлан, мэдээг танилцуулж болно.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2011 оны 4 дүгээр
сарын 27-ны өдөр

Дугаар 139

Улаанбаатар
хот

Төлөвлөгөө батлах тухай

"Түлш, эрчим хүчний салбарын талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" Улсын Их Хурлын 2010 оны 72 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. "Түлш, эрчим хүчний салбарын талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" Улсын Их Хурлын 2010 оны 72 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулан биелэлтэд нь хяналт тавьж, явцын талаар Засгийн газарт улирал тутам танилцуулж байхыг Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайд Д.Зоригтод үүрэг болгосугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

С.БАТБОЛД

**ЭРДЭС БАЯЛАГ,
ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ САЙД**

Д.ЗОРИГТ

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН 2010 ОНЫ 72 ДУГААР ТОГТООЛЫГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТОЛОВЛОГОО

№	Улсын Их Хурлын тогтоолын заалт	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хариуцах байгууллага	Хугацаа /оноор/
1	<p>1.1 Багануур, Шивээ-Овоогийн нүүрсний уурхай болон эрчим хүчний салбарын төрийн өмчийн компаниудын урт хугацаат зээлийг анх зээлсэн үеийн ханшаар тооцон төгрөгт шилжүүлэх, хэнцгийн зөрүүнээс үүсэх алдагдлыг Засгийн газар бүрэн хариуцаж тухайн салбарт оруулсан хөрөнгө оруулалт болгон тооцох, цаашид мөнхүү урт хугацаат зээлийн үндсэн болон хүүгийн төлбөрийг барагдуулах асуудлыг судлах</p>	<p>1.1.1 Урт хугацаат төслийн зээлийг анх авсан үеийн ханшаар тооцон төгрөгт шилжүүлэх болон зээлийн үндсэн төлбөр, хүүгийн төлбөрийг тооцох аргачлал, гэрээгээ шинэчлэн байгуулах зарчим, чиглэлээ тохирох</p> <p>1.1.2 Урт хугацаат төслийн зээлийг анх авсан үеийн ханшаар тооцон төгрөгт шилжүүлж Сангийн намтай тооцоо нийлэх</p> <p>1.1.3 Урт хугацаат төслийн зээлийг анх авсан үеийн ханшаар тооцон төгрөгт шилжүүлснээр үүсэж байгаа зөрүүг хөрөнгө оруулалт болгон тооцох, санхүүгийн тайланд зөвхө өөрчлөлтийг тусгах</p> <p>1.1.4 Урт хугацаат зээлийн үндсэн болон хүүгийн төлбөрийг барагдуулах асуудлыг судалж холбогдох арга хэмжээ авах</p>	<p>СЯ, ЭБЭХЯ, ТӨХ, ЭХЗГ</p> <p>СЯ, ЭБЭХЯ, ЭХЗГ, эрчим хүчний холбогдох компаниуд</p> <p>СЯ, ЭБЭХЯ, ЭХЗГ, эрчим хүчний холбогдох компаниуд</p> <p>СЯ, ЭБЭХЯ, ЭХЗГ, эрчим хүчний холбогдох компаниуд</p>	<p>2011 оны II улирал</p> <p>2011 оны II улирал</p> <p>2011 оны II улирал</p> <p>2011</p> <p>2011</p>
2	<p>1.2 Төрийн бүсийн эрчим хүчний компаниудад улсын төсвөөс олгож байгаа татаасын хэмжээгээр тухайн салбарын компаниуд болон нүүрсний уурхай хоорондын хуучин өр, авлагыг бүрэн халах</p>	<p>1.2.1 Улаанбаатарын цахилгаан түгээх сүлжээ" ТӨХК-иас "Дулааны цахилгаан станц II", "Дулааны цахилгаан станц III", "Дулааны цахилгаан станц IV" ТӨХК-уудад төлөх 2001 оноос өмнө хуримтлагдсан өрийг халах арга хэмжээ авах</p>	<p>ЭБЭХЯ, ТӨХ, ЭХЗГ, эрчим хүчний холбогдох компаниуд</p>	<p>2011</p>

	<p>1.3 Хэрэглэгчдэд ирэх ачааллыг хөнгөлөх зорилгоор 3 жилийн хугацаанд Багануур, Шивээ-Овоолгойн нүүрсний уурхай болон төрийн өмчийн эрчим хүчний компаниудад улсын төсвөөс олгож байгаа татаасыг бууруулахгүй байх, тарифын орлогоор санхүүжүүлэх боломжгүй өндөр өртөг бүхий томоохон шинэчлэлийн ажлуудыг улсын төсвөөс санхүүжүүлэх</p>	<p>1.3.1 2011-2013 онуудад улсын төсвөөс эрчим хүчний компаниудад олгох татаасыг компаниудын тухайн оны санхүү, эдийн засгийн байдал, тарифын орлогын хүрэлцээ зэргийг харгалзан хуваарилах</p> <p>1.3.2 Засгийн газрын 2009 оны 20 дугаар тогтоолоор батлагдсан түлш, эрчим хүчний үйлдвэрүүдэд 2010-2012 онд шинэчлэлийн томоохон төслүүдэд хийх хөрөнгө оруулалтад шаардагдах хөрөнгийг тухайн оны төсөвт тусгуулах арга хэмжээ авч, хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах</p>	<p>ЗБЭХЯ, ЭХГ, ЭХЗГ</p> <p>СЯ, ЭБЭХЯ, ЭХГ, Эрчим хүчний халбогдох компаниуд</p>	<p>Жил бүр</p> <p>Жил бүр</p>
	<p>1.4 Эрчим хүчний салбарыг зах зээлийн харилцаанд шилжүүлэх үйл явцыг эрчимжүүлэх, менежментийг сайжруулж, үйлдвэрлэл, дамжуулалт, түгээлтийн үр ашгийг дээшлүүлэх, өртөг зардал хямдрүүлж хөндрүүлэх, нүүрс боловсруулж ашиглах талаар бодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх</p>	<p>1.4.1 Эрчим хүчний салбарыг зах зээлийн харилцаанд шилжүүлэх бэлтгэл ажлыг хангах зохион байгуулалтын арга хэмжээ авах</p> <p>1.4.2 Эрчим хүчний салбарын менежментийг сайжруулж, үйлдвэрлэл, дамжуулалт, түгээлтийн үр ашгийг дээшлүүлэх, өртөг зардал хямдрүүлэх чиглэлээр компаниудын удирдлагын багтай урт хугацааны гэрээ байгуулан ажиллах</p>	<p>ЗБЭХЯ, ЭХЗГ</p> <p>ЗБЭХЯ, ТӨХ, ЭХГ, ЭХЗГ</p>	<p>2011-2014</p> <p>2011 оноос</p>
<p>3</p>	<p>1.4.3 Эрчим хүчний компаниудын менежментийг сайжруулах талаар гадаад улс орны туршлагыг судалж нэвтрүүлэх ажлыг зохион байгуулах</p> <p>1.4.4 Нүүрс боловсруулж ашиглах талаар бодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх</p>	<p>ЗБЭХЯ, ЭХЗГ, ЭХГ, ТӨХ</p> <p>ЗБЭХЯ, АМГ</p>	<p>2011</p> <p>2011-2012</p>	

<p>1.5 Аймгуудын төв, түүний дотор тэргүүн ээлжинд шаардлагатай байгаа Ховд, Увс, Дорноговь, Сэлэнгэ аймгийн төв болон Хөтөл тосгоны дулааны станц, дулааны шугам сүлжээний үйл ажиллагааг сайжруулах зорилгоор төрөөс дэмжлэг үзүүлэх, эсхүл концессын хуулийн дагуу хувийн хөрөнгө оруулалтыг татан оролцуулах асуудлыг судлан Засгийн газарт танилцуулах</p>	<p>ЗБЭХЯ, ЭХЗГ, ЭХГ, ТӨХ</p> <p>2011-2012</p>
<p>1.5.1 Аймгуудын төв, түүний дотор тэргүүн ээлжинд шаардлагатай байгаа Ховд, Увс, Дорноговь, Сэлэнгэ аймгийн төв болон Хөтөл тосгоны дулааны станц, дулааны шугам сүлжээний үйл ажиллагааг сайжруулах зорилгоор төрөөс дэмжлэг үзүүлэх, эсхүл концессын хуулийн дагуу хувийн хөрөнгө оруулалтыг татан оролцуулах асуудлыг судлан Засгийн газарт танилцуулах</p>	<p>ЗБЭХЯ, ЭХЗГ, ЭХГ, ТӨХ</p> <p>2011-2012</p>
<p>1.5.2 Аймгийн төвийн дулааны эх үүсвэрийн найдвартай ажиллагааны асуудлыг шийдвэрлэх талаар төлөвлөгөө гарган хэрэгжүүлж ажиллах</p>	<p>ЗБЭХЯ, ЗТБХБЯ, ЭХГ</p> <p>2011</p>
<p>1.5.3 Аймгийн төв болон төв, суурин газрын дулааны станцад техник технологийн шинэчлэл хийх талаар бодлого боловсруулах, мэргэжлийн боловсон хүчнээр хангах арга хэмжээ авах</p>	<p>ЗБЭХЯ, ЗТБХБЯ, ЭХГ</p> <p>2011</p>
<p>1.5.4 Аймгийн төв болон төв, суурин газрын дулааны станцын дулааны үнэ тарифын талаар нэгдсэн бодлого боловсруулж ажиллах</p>	<p>ЗБЭХЯ, ЭХЗГ, ЭХГ</p> <p>2011</p>

<p>1.6 Эрчим хүчний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, өртөг зардлыг хямдруулах, байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг багасгах зорилгоор эрчим хүчний шинэ эх үүсвэрийг Багануур болон бусад нүүрсний уурхайг түшиглэн барьж байгуулах, Улаанбаатар хотын өсөн нэмэгдэж байгаа цахилгаан, дулааны хэрэгцээг 3, 4 дүгээр цахилгаан станцын хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, өргөтгөл шинэчлэх замаар шийдвэрлэх</p>	<p>1.6.1 Улаанбаатар хотод эрчим хүчний 5 дахь эх үүсвэр барих асуудлыг зохих журмын дагуу шийдвэрлүүлэн уг ажлыг эрчимжүүлэх</p> <p>1.6.2 Нүүрсний уурхайнуудыг түшиглэн цахилгаан станц барих талаар судалгаа хийх</p> <p>1.6.3 Улаанбаатарын 4 дүгээр цахилгаан станцын хүчин чадлыг нэмэгдүүлэн өргөтгөл шинэчлэх замаар нийслэлийн дулаан, цахилгааны өсөн нэмэгдэж байгаа хэрэгцээний тодорхой хэсгийг хангах асуудлыг судалж хэрэгжүүлэх</p>	<p>ЗБЭХЯ, ЭХГ 2011</p> <p>ЗБЭХЯ, ЭХГ 2011</p> <p>ЗБЭХЯ, ЭХГ, "Дулааны цахилгаан станц IV" ТӨХК 2011-2012</p>
<p>1.7 Улсын төсвөөс татаас олгож байгаа хугацаанд ахуйн цахилгааны үнэ тарифыг шатлалтай болгон өрх бүрийн сарын хэрэглээний 150 кВтц-ийг одоогийн мөрдөж байгаа үнэ тарифыг индексжүүлэн тооцож, түүнээс дооших хэрэглээ болон үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагын эрчим хүчний үнэ тарифыг бодит өртгөөр тооцох, үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад чадлын тариф нэвтрүүлэх</p>	<p>1.7.1 Үнэ тарифыг бодит өртөгт хүргэх үе шатуудыг гадаад, дотоод хүчин зүйлсийн нөлөөллийг сайтар тооцсоны үндсэн дээр тодорхойлох</p> <p>1.7.2 Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг хэрэглээний түвшингээр нь ангилж томоохон үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад чадлын тариф тогтоож мөрдүүлэх</p> <p>1.7.3 Айл өрхийн сарын хэрэглээний 150 кВтц цахилгааны тарифыг 79.80 төг/кВтц-ээс нэмэгдүүлэхгүй байх зарчмын баримтлан эрчим хүчний үнэ тарифын арга хэмжээг хэрэгжүүлэх</p>	<p>ЗХЭГ 2011 оны II улирал</p> <p>ЭХЭГ 2012</p> <p>ЭХЭГ 2011-2013</p>

8	<p>1.8 Эрчим хүчний салбарын компаниудыг 2014 оноос эхлэн Эрчим хүчний тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.2.1, 26.2.5-д заасны дагуу зах зээлийн зарчимд шилжүүлэн ажиллуулах бодлого, зохион байгуулалтын арга хэмжээг холбогдох байгууллагуудтай хамтран авч хэрэгжүүлэх</p>	<p>1.8.1 Эрчим хүчний тухай хуулийн 26.2.1-д "Үнэ тарифыг тогтоохдоо бодит өртөг зардалд тулгуурлах", 26.2.5-д "Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн орлого нь түүний санхүүгийн чадавхи хэвийн байлгахуйц хэмжээнд байх" гэж тус тус заасныг хэрэгжүүлэх талаар тодорхой ажил зохион байгуулах</p>	ЗБЗХЯ, ЭХЗГ	Жил бүр
		<p>1.8.2 Төвийн бүсийн эрчим хүчний компаниудын үндсэн хөрөнгийн эгзэгдлийн зардлын өсөлтийг үнэ тарифт тодорхой үе шаттайгаар тусгах, эрчим хүчний хөдөө, орон нутгийн болон бусад компаниудын эгзэгдлийн зардлын өсөлтийг 2011-2013 оны үнэ тарифын зохицуулалтаар шийдвэрлэх</p>	ЭХЗГ, эрчим хүчний холбогдох компаниуд	2011-2013
		<p>1.8.3 Эрчим хүчний салбарт гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалтыг татахад дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор хөрөнгө оруулалтын өгөөжийг тодорхой хэмжээгээр үнэ тарифт тусгах</p>	ЭХЗГ	2011-2013
		<p>1.8.4 Айл өрхийн орон сууцны халаалт, хэрэгцээний халуун усны үнэ тарифыг үе шаттайгаар бодит өртөгт хүргэх</p>	ЭХЗГ	2011-2013

	<p>1.9.1 Улаанбаатар хотын гэр хорооллын айл өрхийн халаалтыг цахилгаанаар хангахад эрчим хүчний эх үүсвэр, цахилгаан дамжуулах, түгээх сүлжээний техникийн өнөөгийн байдал, хүчин чадлын талаар судалгаа, үнэлэлт, дүгнэлт гаргах</p> <p>1.9.2 Улаанбаатар хотын гэр хорооллын айл өрхийн тоо, байршил, координатыг гаргах</p>	<p>ЭБЭХЯ, ЭХГ, эрчим хүчний холбогдох компаниуд</p> <p>НЭДТГ,</p> <p>"УБЦТС" ТҮХХ</p>	<p>2011 оны II улирал</p> <p>2011 оны II улирал</p>
	<p>1.9.3 Улаанбаатар хотын гэр хорооллын айл өрхийн халаалтыг цахилгаанаар хангахад шаардагдах хөрөнгийн тооцоо, судалгаа хийж, улсын төсөвт үе шаттайгаар тусгах арга хэмжээг авах</p>	<p>СЯ, ЭБЭХЯ, ЭХГ, эрчим хүчний холбогдох компаниуд</p>	<p>2011 оны II улирал</p>
	<p>1.9.4 Гэр хороололд цахилгаан халаалтын туршилт хийх байршлаа сонгож, тооцоо хийх, техник, эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөл боловсруулан батлуулах хэрэгжүүлэх ажлыг Улаанбаатар хотын Засаг даргын Тамгын газартай хамтран зохион байгуулах</p>	<p>ЭБЭХЯ, ЭХГ, НЭДТГ, "ТБЦДС" ТӨХХ, "УБЦТС" ТӨХХ</p>	<p>2011 оны II улирал</p>
	<p>1.9.5 өвлийн улиралд шөнийн цагаар ахуйн цахилгааны хэрэглээний тарифыг "0" төгрөгт шилжүүлэх асуудлыг судалж, холбогдох арга хэмжээ авах</p>	<p>ЭБЭХЯ, ЭХЭГ</p>	<p>2011 оны IV улирал</p>
	<p>2.1 Улсын Их Хурлын 2010 оны 72 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийн талаар Засгийн газар, Улсын Их Хуралд жил бүр танилцуулж байх</p>	<p>ЭБЭХЯ</p>	<p>Жил бүрийн X сар</p>
	<p>1.9 Улаанбаатар хотын гэр хорооллын цахилгааны түгээх сүлжээг бүрэн шинэчилж, өвлийн улиралд шөнийн цагаар ахуйн цахилгааны хэрэглээний үнэ тарифыг "0" төгрөгт шилжүүлэх талаар бодлого боловсруулах</p>		
	<p>2. Энэ тогтоолын хэрэгжилт, явцын талаар жил бүрийн IV улиралд багтаан Улсын Их Хуралд танилцуулах</p>		

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ2011 оны 5 дугаар
сарын 3-ны өдөр

Дугаар 142

Улаанбаатар
хот**Тогтоол хүчингүй болсонд тооцох тухай**

Засгийн газрын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас **ТОГТООХ** нь:

Улсын бүртгэлийн ерөнхий хууль батлагдаж, Эд хөрөнгийн эрх, түүнтэй холбоотой эд хөрөнгийн бусад эрхийн улсын бүртгэлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт орсонтой холбогдуулан "Журам батлах тухай" Засгийн газрын 2004 оны 2 дугаар сарын 25-ны өдрийн 48 дугаар тогтоолыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД****С.БАТБОЛД****МОНГОЛ УЛСЫН ТЭРГҮҮН
ШАДАР САЙД****Н.АЛТАНХУЯГ****МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН
ЦЭЦИЙН ДҮГНЭЛТ**2011 оны 06 дугаар
сарын 15-ны өдөр

Дугаар 02

Улаанбаатар
хот

Улс төрийн намын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6 дахь хэсгийн зарим заалт Үндсэн хуулийн холбогдох заалтыг зөрчсөн эсэх тухай маргааныг хянан шийдвэрлэсэн тухай

Үндсэн хуулийн цэцийн хуралдааны
танхим 15.00 цаг

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн дунд суудлын хуралдааныг Үндсэн хуулийн цэцийн орлогч дарга Н.Жанцан даргалж, Үндсэн хуулийн цэцийн гишүүн П.Очирбат, Д.Наранчимэг, Д.Мөнхгэрэл, Б.Пүрэвням /илтгэгч/ нарын бүрэлдэхүүнтэй, нарийн бичгийн даргаар Н.Болортунгалагийг оролцуулан Үндсэн хуулийн цэцийн хуралдааны танхимд нээлттэй хийв.

Үндсэн хуулийн цэцийн дунд суудлын хуралдаанд Улсын Дээд шүүхийн төлөөлөгч Иргэний хэргийн танхимын тэргүүн Ц.Амарсайхан болон Улсын Их Хурлын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч Су.Батболд, Д.Дондог нар оролцов.

Хуралдаанаар Улс төрийн намын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6 дахь хэсэгт "Нам энэ хуульд заасны дагуу өөрчлөн байгуулагдсан болон нэрээ өөрчилсөн тохиолдолд түүний өмч, хөрөнгө, гишүүнчлэл, тамга, тэмдэг, нэр, бэлэгдэл, далбааг дээрх шийдвэртэй санал нийлээгүй тус намын гишүүн болон бусад иргэн, хуулийн этгээд аливаа хэлбэрээр өмчлөх, үргэлжлүүлэн хэрэглэхийг хориглоно." гэж заасны "Нам энэ хуульд заасны дагуу өөрчлөн байгуулагдсан болон нэрээ өөрчилсөн тохиолдолд түүний ... нэр, ...-г дээрх шийдвэртэй санал нийлээгүй тус намын гишүүн болон бусад иргэн, хуулийн этгээд аливаа хэлбэрээр өмчлөх, үргэлжлүүлэн хэрэглэхийг хориглоно." гэсэн хэсэг Үндсэн хуулийн Арван зургадугаар зүйлийн 10 дахь заалтын "нийгмийн болон өөрсдийн ашиг сонирхол, үзэл бодлын үүднээс нам, олон нийтийн бусад байгууллага байгуулах, сайн дураараа эвлэлдэн нэгдэх эрхтэй. ..." гэсэн заалтыг зөрчсөн эсэх тухай маргааныг хянан хэлэлцэв.

Нэг. Монгол Улсын Дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгчийн 2011 оны 3 дугаар сарын 29-ний өдрийн 44 дүгээр захирамжаар томилогдсон Улсын дээд шүүхийн итгэмжилсэн төлөөлөгч 2011 оны 3 дугаар сарын 31-ний өдрийн 1/1147 дугаар албан бичгээр Үндсэн хуулийн цэцэд хандаж гаргасан хүсэлтдээ:

"... Монгол Ардын нам иргэн С.Молор-Эрдэнэд холбогдуулан Сүхбаатар дүүргийн шүүхэд гаргасан нэхэмжлэлдээ МАХН-ын түр штаб нэрийн дор МАХН-ын нэр, бэлэгдэл, далбааг ашиглаж буй хууль бус үйлдлийг таслан зогсоох, цаашид МАХН-ын нэр, бэлэгдэл, далбааг ашиглахгүй байхыг үүрэг болгох, хуульд заасан хариуцлага ногдуулах, МАХН-ын түр штаб гэгчийн хэрэглэж байгаа Монгол Ардын Хувьсгалт нам /МАХН/ гэсэн үг орсон хаяг, намын бэлгэ тэмдэг, туг далбааг хураан авах гэсэн шаардлагуудыг тавихдаа Улс төрийн намын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6 дахь хэсгийг үндэслэл болгожээ.

Сүхбаатар дүүргийн шүүхийн шүүгчийн 2011 оны 3 дугаар сарын 14-ний өдрийн 1697 дугаар захирамжаар тухайн нэхэмжлэлтэй иргэний хэргийг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг түдгэлзүүлж, Улс төрийн намын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6 дахь хэсгийн "Нам энэ хуульд заасны дагуу ... нэрээ өөрчилсөн тохиолдолд түүний ... нэр ...-г дээрх шийдвэртэй санал нийлээгүй тус намын гишүүн болон бусад иргэн, хуулийн этгээд аливаа хэлбэрээр өмчлөх, үргэлжлүүлэн хэрэглэхийг хориглоно" гэсэн хэсэг Үндсэн хуулийн Арван зургадугаар зүйлийн 10 дахь хэсгийн "нийгмийн болон өөрсдийн ашиг сонирхол, үзэл бодлын үүднээс нам, олон нийтийн бусад байгууллага байгуулах, сайн дураараа эвлэлдэн нэгдэх эрхтэй. ..." гэсэн заалтыг зөрчсөн эсэх асуудлаар Үндсэн хуулийн цэцэд хүсэлт гаргах саналыг Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.2., Шүүхийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.3-т заасны дагуу Улсын дээд шүүхэд гаргажээ.

Улсын Дээд шүүх Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.3., Шүүхийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.4.-т зааснаар уг саналыг нийт шүүгчдийн хуралдаанаар хянан хэлэлцээд үндэслэлтэй гэж үзэж, 2011 оны 3 дугаар сарын 24-ний өдрийн 03 дугаар тогтоолоор Үндсэн хуулийн цэцэд хүсэлт мэдүүлэхээр тогтсон юм.

Улс төрийн намын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6 дахь хэсгийн намын нэртэй холбоотой зохицуулалт утга, агуулгаараа Үндсэн хуулийн цэцийн 2005 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдрийн 1/01 дугаартай тогтоолоор хүчингүй болсон Улс төрийн намын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3 дахь хэсгийн зохицуулалттай ижил байгаа нь тухайн эрх зүйн хэм хэмжээний бүтцээс харагдаж байна. Нийгмийн харилцааг зохицуулагч хэрэгслийн хувьд эрх зүйн хэм хэмжээ бүр агуулганхаа илрэл болсон дотоод бүтэцтэй байдаг ба Улс төрийн намын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6. дахь хэсэг болон Үндсэн хуулийн цэцийн дүгнэлтээр хүчингүй болсон 6 дугаар зүйлийн 6.3 дахь хэсгийн бүтцийг авч үзвэл агуулган хувьд ижил шинжтэй байгааг тодорхойлох боломжтой юм. ...

... Хуулийн дээрх хоёр заалт хоёулаа хориглосон агуулгатай тул

тэдгээрийг зөрчсөн тохиолдолд хариуцлага, эрхийн хязгаарлалтын үр дагавар адил үүсэх нь тодорхой.

Улс төрийн намын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3 дахь хэсгийг хүчингүй болгосон Үндсэн хуулийн цэцийн 2005 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдрийн 1/01 дугаартай тогтоолд "Улс төрийн намын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэгт нам үйл ажиллагаагаа зогсоосон, нэгдэх замаар өөрчлөн байгуулагдсан, түүнийг тараасан түүнчлэн нам нэрээ өөрчилсөн бол тэдгээрийн бүтэн болон товчилсон нэрийг шинээр байгуулагдсан болон өөр бусад нам 24 жилийн турш дахин хэрэглэхийг хориглосон хязгаарлалт хийсэн нь иргэдийн нийгмийн болон өөрсдийн ашиг сонирхол, үзэл бодлын үүднээс нам байгуулах, сайн дураараа эвлэлдэн нэгдэх үндсэн эрхэд халдсан шинжийг агуулжээ. Намын нэрийг хэрэглэхэд цаг хугацааны хязгаарлалт хийж болох юм гэж үзвэл дээрх хуулиар тогтоосон хугацаа нь "аливаа хязгаарлалт хэмжээ хэтрээгүй байх ёстой" гэсэн Үндсэн хуулийн эрх зүйн нийтлэг зарчимд харшилсан шинжтэй болсон байна" гэж дүгнэжээ.

Улс төрийн намын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6. дахь хэсэгт нам зөвхөн нэгдэх замаар бус харин нийлэх замаар ч өөрчлөн байгуулагдсан тохиолдлыг багтаасан төдийгүй зөвхөн шинээр байгуулагдсан болон бусад өөр намд бус харин тухайн намын гишүүд, гишүүн бус бусад бүх иргэд, аливаа хуулийн этгээдэд хориглосон хэм хэмжээг хамааруулснаас гадна тухайн хориг хугацаагүйгээр үйлчлэх агуулгатай байгаа нь Улс төрийн намын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3-т зааснаас илүү өргөн хүрээгээр Үндсэн хуулийн Арван зургадугаар зүйлийн 10-т заасан иргэдийн эвлэлдэн нэгдэх эрхийг зөрчсөн гэж үзэхээр байна.

а/ Хуулийн хүчингүй болсон 6 дугаар зүйлийн 6.3 дахь хэсэгт намыг өөрчлөн байгуулах хэлбэрүүдээс зөвхөн нэгдэх замаар өөрчлөн байгуулах хэлбэрийг тухайн хэм хэмжээний хэрэгжих нөхцөлд заасан бол хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6.-д "энэ хуульд заасны дагуу өөрчлөн байгуулагдсан" гэж заасныг энэ зүйлийн 15.1.-д "намыг хуульд заасны дагуу нийлүүлэх, нэгтгэх замаар өөрчлөн байгуулж болно" гэж

зааснаар нийлүүлэх, нэгдэх замаар өөрчлөн байгуулагдсан гэж ойлгох үндэслэлтэй. Мөн зүйлийн 15.4.-т “нийлэх замаар өөрчлөн байгуулагдаж байгаа намууд нь аль нэг намынхаа нэрийг шинээр байгуулсан намын нэр болгон хэрэглэж болох бөгөөд нийлсэн намуудын нэртэй холбогдсон харилцааг энэ хуулийн 6.3-т зааснаар зохицуулна” гэж заасан хэсэг хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хэдий ч хуулийн хүчингүй болсон заалтыг иш татсан уг зохицуулалтыг шүүхүүд бүрэн эрхийнхээ хүрээнд тайлбарлан хэрэглэх боломжтой гэж үзэн энэ асуудлаар Үндсэн хуулийн цэцэд хүсэлт мэдүүлээгүй болно. Гагцхүү нийлүүлэх замаар өөрчлөн байгуулагдаж байгаа намууд аль нэг намынхаа нэрийг шинээр байгуулсан намын нэр болгон хэрэглэхдээ нэртэй холбогдсон харилцааг хүчингүй болсон 6.3-т зааснаар бус харин хүчинтэй байгаа 15 дугаар зүйлийн 15.6-д зааснаар зохицуулах болно. Энэ тохиолдолд нийлүүлэх, нэгдэх аль ч замаар өөрчлөн байгуулагдсан намын нэрийг шинээр байгуулагдсан нам, эсхүл өөр нам хэзээ ч хэрэглэж болохгүй болно.

Улс төрийн намын тухай хууль 2005 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдөр батлагдаж байх үед хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3., 15 дугаар зүйлийн 15.4., 15.6. гэсэн зүйл, заалтууд бүгд энэ хуулийн бүтцэд багтаж байсан ба тэдгээрийн зохицуулалт хоорондоо логик холбоотой, харилцан уялдаатай байсан нь харагдаж байна. Тийм ч учраас 6 дугаар зүйлийн 6.3-т тусгагдаагүй нийлүүлэх замаар өөрчлөн зохион байгуулагдсан намын нэрийн асуудлыг 15 дугаар зүйлийн 15.4-т, намын нэрээс бусад асуудал буюу эд хөрөнгө, тамга, тэмдэг, гишүүнчлэл, бэлэгдэл, туг, далбаа зэргийг объектын хувьд, намаас бусад хуулийн этгээд болон иргэдийг субъектийн хувьд 15.6-д тус тус багтаан зохицуулсан болов уу.

Нэгэнт хуульд заасан арга хэлбэрээр үгүй болсон намын нэрийг өөр нам хэрэглэхийг тодорхой хугацаагаар хязгаарласан зохицуулалт Үндсэн хууль зөрчсөн гэх үндэслэлээр хүчингүй болсон тохиолдолд дээрх зохицуулалттай адил утга агуулгатай бусад зохицуулалт Үндсэн хуульд нийцэж байгаа эсэх асуудал тавигдах нь гарцаагүй юм.

б/ Хуулийн хүчингүй болсон 6 дугаар зүйлийн 6.3-т заасан хэм хэмжээнд хамарах субъект нь шинээр байгуулагдсан болон өөр бусад

нам байна. Харин 15 дугаар зүйлийн 15.6-д заасан хэм хэмжээгээр зохицуулагдах харилцааны субъект бол өөрчлөн байгуулагдсан, эсхүл нэрээ өөрчилсөн намын гишүүн, аливаа бусад иргэд болон хуулийн этгээд юм. Хэдийгээр хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3-т зөвхөн намыг тухайн зохицуулалтад хамааруулсан боловч нам гэдэг нь хуулийн этгээд мөн болохыг үгүйсгэх хууль зүйн үндэслэлгүйгээс гадна Улс төрийн намын тухай хууль нь хуулийн этгээд дотроос зөвхөн улс төрийн намтай холбоотой харилцааг зохицуулдаг учир субъектийн хувьд тусгайлсан зохицуулалттай байсан зүйл, заалт хүчингүй болсноор нийтлэг агуулгаар бүх хуулийн этгээдэд хамаарах ерөнхий зохицуулалт үйлчлэх үндэслэлтэй болж, шинээр байгуулагдсан болон өөр бусад нам өөрчлөн байгуулагдсан, эсхүл нэрээ өөрчилсөн намын нэрийг 24 жил байтугай хэзээ ч хэрэглэж болохгүй гэсэн агуулгаар хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6-д заасан намын нэртэй холбоотой хэсгийг ойлгох эрх зүйн үндэслэл гарч байна.

Түүнчлэн хуулийн дээрх хориглосон заалт зөвхөн хуулийн этгээдэд бус харин тухайн намын гишүүд болон аливаа бусад иргэдэд хамааралтай болсноор хэм хэмжээний үйлчлэлийн хүрээ илүү өргөн болжээ.

Энэ тохиолдолд Үндсэн хуулийн цэцийн 2005 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдрийн 1/01 дугаар тогтоолын үндэслэлийг хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6-д хамааруулан ойлгох нь буруу биш гэж үзэж байна.

в/ Хуулийн хүчингүй болсон 6 дугаар зүйлийн 6.3.-т хориглосон хэм хэмжээний хугацааг 24 жилээр тодорхойлсныг Үндсэн хуулийн цэц 2005 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдрийн 1/01 дугаар тогтоолдоо буруу гэж үзэж байсан бол хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6-д хязгаарлалтын хугацааг огт заагаагүй байгаа нь **"аливаа хязгаарлалт хэмжээ хэтрээгүй байх ёстой"** гэсэн Үндсэн хуулийн эрх зүйн нийтлэг зарчимд нийцэхгүй гэж үзэхээр байна.

г/ Хуулийн хүчингүй болсон 6 дугаар зүйлийн 6.3-т хуульд заасан арга хэлбэрээр үгүй болсон намын нэрийг өөр нам дахин хэрэглэхийг хориглосон бол хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6-д аливаа хэлбэрээр өмчлөх, үргэлжлүүлэн хэрэглэхийг хоригложээ.

Хуулийн этгээдийн нэр бол өмчлөх эрхийн объект болох үндэслэлгүй тул **"аливаа хэлбэрээр өмчлөх"** гэдэг хязгаарлалт нэртэй холбоотой харилцаанд хамааралгүй, харин **"үргэлжлүүлэн хэрэглэх"** гэсэн хэсэг хамааралтай гэж үзэхээр байна.

Өөрчлөн байгуулагдсан, эсхүл нэрээ өөрчилсөн намаас өөр хуулийн этгээд тухайн намын нэрийг хэрэглэх болбол уг нэрийг ямар шалтгаанаар үйл ажиллагааг нь үргэлжлүүлэх, сэргээх, шинэчлэх г. м/ авах болсноос үл хамааран түүнийг дахин хэрэглэх асуудал тавигдана. Учир нь, нам өөрчлөн байгуулагдснаар өөр нэртэй болсноо, эсхүл нэрээ өөрчилснөө улсын бүртгэлд бүртгүүлснээр шинэ нэрийн дор үйл ажиллагаагаа явуулах хууль зүйн үндэслэлтэй болно. Улсын бүртгэлээс дээрх шалтгаанаар байхгүй болсон нэрийг өөр хуулийн этгээд буюу нам авах тохиолдолд нэрийг дахин хэрэглэх асуудал тавигдах нь ойлгомжтой.

Иймд намын нэрийг **"үргэлжлүүлэн хэрэглэх"**, **"дахин хэрэглэх"** гэсэн томъёолол ижил утгатай гэж үзэхээр байна.

Улсын дээд шүүх нь Улс төрийн намын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1., Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.6-д зааснаар улс төрийн намыг улсын бүртгэлд бүртгэх байгууллага юм. МАХН нэрээр улс төрийн намыг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх тухай хүсэлтийг Улсын дээд шүүх 2011 оны 02 дугаар сарын 15-ны өдөр хүлээн авсан. Улсын дээд шүүх улс төрийн намын бүртгэлийн асуудлыг шийдвэрлэхдээ Улс төрийн намын тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1-д заасан намыг бүртгэхээс татгалзах үндэслэлүүд байгаа эсэхийг шалгах үүрэгтэй байдаг бөгөөд тэдгээрийн дотор энэ зүйлийн 10.1.6.-д заасан тухайн намыг бүртгэхэд харшлах **"хуульд заасан бусад үндэслэл"** байгаа эсэхийг зайлшгүй тогтоох шаардлагатай юм.

Нам нэрээ өөрчилсөн тохиолдолд түүний нэрийг дээрх шийдвэртэй санал нийлээгүй тухайн намын гишүүн болон бусад иргэн, хуулийн этгээд аливаа хэлбэрээр өмчлөх, үргэлжлүүлэн хэрэглэхийг хориглосон Улс төрийн намын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6. дахь хэсгийн зохицуулалт МАХН нэрээр улсын бүртгэлд бүртгүүлэхийг хүссэн улс төрийн намын

бүртгэлийн асуудлыг шийдвэрлэхэд шууд хамааралтай байх тул Улс төрийн намын тухай хуулийн дээрх зүйл, заалт Монгол Улсын Үндсэн хуульд нийцсэн эсэх маргааныг Үндсэн хуулийн цэц хянан шийдвэрлэх хүртэл МАХН-ыг улсын бүртгэлд бүртгэх, эсхүл бүртгэхээс татгалзах аль нэг шийдвэрийг шүүх гаргах боломжгүй гэж үзэж, бүртгэлийн ажиллагааг Үндсэн хуулийн цэцээр асуудал шийдвэрлэгдтэл түдгэлзүүлсэн болохыг мэдэгдэх нь зүйтэй гэж үзлээ.

**Монгол Улсын Дээд шүүхээс Үндсэн хуулийн
цэцэд хүсэлт болгох нь:**

Улс төрийн намын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6-д “Нам энэ хуульд заасны дагуу өөрчлөн байгуулагдсан болон нэрээ өөрчилсөн тохиолдолд түүний өмч, хөрөнгө, гишүүнчлэл, тамга, тэмдэг, нэр, бэлэгдэл, далбааг дээрх шийдвэртэй санал нийлээгүй тус намын гишүүн болон бусад иргэн, хуулийн этгээд аливаа хэлбэрээр өмчлөх, үргэлжлүүлэн хэрэглэхийг хориглоно” гэж заасны “Нам энэ хуульд заасны дагуу өөрчлөн байгуулагдсан болон нэрээ өөрчилсөн тохиолдолд түүний ... нэр ...г дээрх шийдвэртэй санал нийлээгүй тус намын гишүүн болон бусад иргэн, хуулийн этгээд аливаа хэлбэрээр өмчлөх, үргэлжлүүлэн хэрэглэхийг хориглоно” гэсэн хэсэг “нийгмийн болон өөрсдийн ашиг сонирхол, үзэл бодлын үүднээс нам, олон нийтийн бусад байгууллага байгуулах, сайн дураараа эвлэлдэн нэгдэх” иргэдийн эрхийг тодорхойлсон Үндсэн хуулийн Арван зургадугаар зүйлийн 10 дахь хэсгийг зөрчсөн эсэх талаар дүгнэлт гаргаж өгнө үү” гэжээ.

Хоёр. Монгол Улсын Их Хурлын дэд даргын 2011 оны 4 дүгээр сарын 13-ны өдрийн 56 дугаар захирамжаар томилогдсон Улсын Их Хурлын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч, Улсын Их Хурлын гишүүн Су.Батболд, Д.Дондог нарын Үндсэн хуулийн цэцэд ирүүлсэн тайлбартаа:

“... Улсын Их Хурлаас томилогдсон итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч бид дараах тайлбарыг хүргүүлж байна.

Нэг. ... "улс төрийн нам" гэсэн субъектийн эрх зүйн байдлыг хууль тогтоомжийн дагуу хэрхэн тодорхойлох боломжтойг авч үзэх нь зүйтэй билээ. Иргэний хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.1-д "Өмчлөлдөө буюу эзэмших, ашиглах, захиран зарцуулах эрхдээ тусгайлсан хөрөнгөтэй, өөрийн нэрээр эрх олж, үүрэг хүлээдэг, үйл ажиллагаанаасаа бий болох үр дагаврыг эд хөрөнгөөрөө хариуцдаг, нэхэмжлэгч, хариуцагч байж чадах, тодорхой зорилго бүхий, тогтвортой үйл ажиллагаа эрхэлдэг зохион байгуулалтын нэгдлийг хуулийн этгээд гэнэ хэмээн хуульчилсан. Улмаар хуулийн этгээд нь ашиг олох зорилготой ашгийн төлөө, хууль буюу дүрэмд заасан зорилготой, ашгийн төлөө бус байж болох, хуулийн этгээдийн эрх зүйн байдлыг хуулиар тогтоож байхаар заажээ. Тухайлбал, Компанийн тухай хуулиар хуулийн этгээд болох компани оноосон нэртэй байх, ийнхүү нэр нь бусад компани, аж ахуйн нэгжийн оноосон нэртэй давхардаагүй байх, уг нэрээ бүртгэх байгууллагад бүртгүүлснээр энэхүү оноосон нэрээ хэрэглэх онцгой эрх авахаар хуульчилсан байна.

Түүнчлэн Улс төрийн намын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1-д Нам нь Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасны дагуу нийгмийн ашиг сонирхол болон хувийн үзэл бодол, улс төрийн үйл ажиллагаа явуулах зорилгын үүднээс сайн дураараа эвлэлдсэн Монгол Улсын иргэдийн нэгдэл мөн гэж тодорхойлсон байна.

Эдгээр хуулийн заалтуудаас үзэхэд нам нь улс төрийн үйл ажиллагаа явуулах зорилгоор сайн дураараа эвлэлдсэн Монгол Улсын иргэдийн зохион байгуулалтын нэгдэл-хуулийн этгээд болж буй учир аливаа хуулийн этгээдийн адил өөрийн зохион байгуулалт, эрх зүйн хэлбэрийг тусгасан нэртэй байна.

Намууд өөрийн нэрээрээ уламжлан намаа үүсгэн байгуулсан мөн чанар, зарчим, зорилго, зорилтыг сонгогч нарт болон гишүүддээ зөв ойлголт өгөх, тодорхой хүргэхийг зорилгоо болгодог. Иргэний хуулийн 27 дугаар зүйлд заасанчлан "хуулийн этгээдийн нэр өөр хуулийн этгээдийн нэртэй давхардсан буюу бусдыг төөрөлдүүлэхээр ижил, төсөөтэй байж болохгүй" гэжээ. Өөрөөр хэлбэл хууль тогтоогч эрхийн хязгаарлалтыг хуулийн хэм хэмжээгээр тогтоож өгсөн болно.

Иймд Улс төрийн намын тухай хуулийн 15.6 дахь заалт нь нэгэн адил хуульчлан тогтоосон эрх зүйн хязгаарлалтын хэм хэмжээ болно.

Түүнчлэн Иргэний хуулийн 27 дугаар зүйлийн 27.5-д хуулийн этгээд нэрээ хуульд заасан журмын дагуу бүртгүүлэхээр хуульчилсан юм. Улмаар хуулийн этгээдийн бүртгэлтэй холбоотой асуудлыг холбогдох хуулиар зохицуулж байгаа бөгөөд Улсын бүртгэлийн жагсаалтад агуулагдаж байгаа мэдээлэлд /хуулийн этгээдийн нэр, регистрийн дугаар, үүсгэн байгуулагч, үүсгэн байгуулах баримт бичиг зэрэгт/ өөрчлөлт оруулах тохиолдолд өмнө нь орсон өөрчлөлтийн талаарх мэдээлэл хэвээр хадгалагдаж байхаар заажээ. Хуулийн этгээдийн нэр өөрчлөгдөх явдал нь тухайн хуулийн этгээдийн төрөл, хэлбэр, зорилго, чиг үүрэг хэвээр хадгалагдан, оршин тогтносон хэвээр байгаа болно. Өөрөөр хэлбэл улс төрийн нам нэрээ өөрчилсөн /улсын бүртгэлийн жагсаалтаас хасагдаагүй/ тохиолдолд түүний нэрийг бусад аливаа этгээд үргэлжлүүлэн хэрэглэх үндэслэлгүй юм.

Хоёр. Монгол Улсын нэгдэн орсон Иргэний болон улс төрийн эрхийн тухай олон улсын пактын 22 дугаар зүйлд “1. Хүн бүр бусадтай эвлэлдэн нэгдэх ... эрхтэй. 2. Энэ эрхийг эдлэхэд ардчилсан нийгэмд үндэсний буюу нийгмийн аюулгүй байдал, нийгмийн дэг журам, хүн амын эрүүл мэнд, ёс суртахуун, бусдын эрх, эрх чөлөөг хамгаалах эрх ашгийн үүднээс хуульд зааснаас өөр хязгаарлалт хийж болохгүй.” талаар заажээ.

Дэлхийн бусад оронд үүний дотор тухайлбал, Франц Улсын Үндсэн хуульд улс төрийн нам байгуулах эрх чөлөөг нь тунхаглахын зэрэгцээ түүнийг үүсгэн байгуулах хүрээ, чиг үүргийг тодорхойлон заадаг байна. Францын Үндсэн хуулийн 4 дүгээр зүйлд “Улс төрийн нам, бүлэглэл нь үндэсний бүрэн эрхт байдал болон ардчиллын зарчмыг сахин биелүүлэх үүрэгтэй.” гэж заасан байна.

Үндсэн хуулийн эрх зүйн зарчим ёсоор эрх, эрх чөлөөг хэрэгжүүлэх нь өөрийн гэсэн хязгаартай байдагт оршино. Улс төрийн эрх, эрх чөлөөний хязгаарлалтыг эрх, эрх чөлөөний ерөнхий хязгаарлалтын хүрээнд л байх боломжтой гэж үздэг байна. Төр, нийгэм нь хэвийн оршиж буй нөхцөлд

зарим эрх, эрх чөлөөний хязгаарлалтыг зөвхөн хуулиар, эсхүл хуулийн үндсэн дээр үндэсний аюулгүй байдлыг хангах, нийгмийн дэг журам сахих, бусдын эрх, эрх чөлөөг хамгаалах зорилгоор тогтоож болно.

Түүнчлэн зарим орны Үндсэн хуулийн онцлог бол тодорхой нэг улс төрийн эрх, эрх чөлөөг урвуулан ашиглах явдалд "хаалт" хийсэн зохицуулалтыг тусгаж өгсөн байдаг юм. Тухайлбал Германы Үндсэн хуулийн 18 дугаар зүйлд ноцтойгоор урвуулан ашиглах тохиолдол буй болбол зарим эрхийг хязгаарлах боломжийг хуульчилсан байна. "Үзэл бодлоо илэрхийлэх эрх чөлөөг үүний дотор хэвлэлийн эрх чөлөө, хуран цуглах эрх чөлөө, эвлэлдэн нэгдэх эрх чөлөөг ардчилсан байгууламжийн эсрэг ашиглаж байгаа аливаа этгээд эдгээр үндсэн эрхээ алдах болно." гэж заасан байна.

Улс төрийн намын тухай хуулийн 15.6-гийн заалт ч гэсэн Иргэний хуулийн болон Монгол Улсын нэгдэн орсон олон улсын конвенцийн холбогдох заалттай бүрнээ нийцсэн бөгөөд Үндсэн хуулийн Арван зургадугаар зүйлийн 10 дахь хэсгийн заалтыг зөрчсөн гэх үндэслэл үгүй болно.

Улсын дээд шүүхээс Үндсэн хуулийн цэцэд мэдүүлсэн хүсэлтэд Улс төрийн намын тухай хуулийн 15.6-гийн холбогдох заалтын зохицуулалт утга агуулгаараа Үндсэн хуулийн цэцийн 2005 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдрийн 1/01 дүгээр тогтоолоор хүчингүй болсон Улс төрийн намын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3 дахь хэсгийн агуулгатай ижил шинжтэй байгаа тул Үндсэн хуулийн Арван зургадугаар зүйлийн 10-т заасан иргэдийн эвлэлдэн нэгдэх эрхийг илүү өргөн хүрээгээр зөрчсөн гэж үзэх талаар дурджээ.

Намыг энэ хуульд заасны дагуу өөрчлөн байгуулсан тухайлбал: хоёр буюу түүнээс дээш намын үйл ажиллагааг зогсоож **нийлүүлсэн**, нэг намын үйл ажиллагааг зогсоож өөр намтай **нэгтгэсэн** тохиолдолд намын үйл ажиллагаа дуусгавар болж, эрх залгамжлалын асуудлыг Улс төрийн намын тухай хуулийн 15.3, 15.4, 15.5 дахь заалтуудаар зохицуулсан. Энэ зохицуулалтыг хуулийн 15.6 дахь хэсгийн заалтаар улам тодруулж

өгсөн. Тухайлбал, нам энэ хуульд заасны дагуу өөрчлөн байгуулагдсан /нийлүүлэх, нэгтгэх замаар/ бол түүний өмч, хөрөнгө, гишүүнчлэл, тамга, тэмдэг, бэлэгдэл, далбааг бусад этгээд өмчлөх, аливаа хэлбэрээр ашиглан хэрэглэхгүй байхаар зохицуулжээ. Мөн хуулийн этгээдийг өөрчлөн зохион байгуулах арга замд тухайн этгээд нэрээ өөрчлөх тохиолдол хамаарахгүй юм. Үүнийг ч баталгаажуулж Улс төрийн намын тухай хуулийн 15.6-д заасан заалтын нам нэрээ өөрчилсөн тохиолдол нь хуулийн этгээдийн эрх залгамжлалын асуудал яригдахгүй гэдгийг тодруулж өгсөн зохицуулалт болжээ.

Улс төрийн намын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3 дахь хэсгийн заалтыг "намын нэрийг хэрэглэхэд цаг хугацааны хязгаарлалт хийж болох юм гэж үзвэл дээрхи хуулиар тогтоосон хугацаа нь "аливаа хязгаарлалт хэмжээ хэтрээгүй байх ёстой" гэсэн Үндсэн хуулийн эрх зүйн нийтлэг зарчимд харшилсан шинжтэй болсон байна гэсэн үндэслэлээр Үндсэн хуулийн цэц 2005 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдрийн 1/01 дугаар тогтоолоороо хүчингүй болгосон юм.

Үндсэн хуулийн цэцийн гаргасан ийнхүү үндэслэлээр намын нэрийг хэрэглэхэд цаг хугацааны хязгаарлалт байж болох юм гэж үзсэн боловч, "24 жилийн турш" гэсэн хугацаа нь хязгаарлалтын хэмжээ хэтрүүлж, Үндсэн хуулийн эрх зүйн зарчимд харшилсан гэжээ.

Үүний үр дүнд хууль тогтоогчоос "ямар хугацаа" тогтоож өгвөл "хязгаарлалтын хэмжээ хэтрээгүйд" тооцох вэ гэсэн асуудал Улс төрийн намын тухай хуулиар нээлттэй үлдэж байгаа болно.

Гурав. Улс төрийн намын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6-ийн намын нэртэй холбоотой харилцаанд харин "аливаа хэлбэрээр өмчлөх"-ийг хориглосон **хязгаарлалт** нь хамааралгүй юм гэсэн Улсын дээд шүүхийн саналтай санал нэг байгаа болно. Гэвч "үргэлжлүүлэн хэрэглэх"-ийг хориглосон **хязгаарлалт** намын нэртэй холбоотой харилцаанд хамаарна. Иймд намын нэрийг "дахин хэрэглэх" болон намын нэрийг "үргэлжлүүлэн хэрэглэх" гэсэн хуулийн нэр томъёоны агуулгын

талаар дараахь тайлбар өгч байна.

Улсын дээд шүүхийн хусэлтэд дурдсанаар намын нэрийг "үргэлжлүүлэн хэрэглэх", "дахин хэрэглэх" гэсэн нэр томъёо ижил утгатай гэж үзсэн байна. Үүнтэй бид санал нийлэхгүй байна. Хэл зүйн шинжлэх ухааны талаас нь авч үзэхэд тухайлбал, "Я.Цэвэлийн Монгол хэлний тайлбар тольд заасанчлан "дахин" гэдэг нь аливаа бүрэн тасалдсан зүйлийг давтан хэрэглэх ойлголт мөн. Харин "үргэлжлүүлэх" гэдэг нь үргэлж юмны хагас, тасралтгүй, залгалдаагаар болох буюу аливаа нэг тасралтгүй үргэлжлэн хэрэгжиж байгааг тайлбарласан байна.

Үндэсний хууль тогтоомжид ийнхүү нэр томъёоны ойлголтыг ялгамжтай агуулгаар тусгаж байдаг болно. Тухайлбал, Иргэний хуулийн хөөн хэлэлцэх хугацаа тасалдах асуудлыг зохицуулж буй 79 дүгээр зүйлийн 79.7-д хөөн хэлэлцэх хугацаа тасалдсан бол өмнө өнгөрсөн хугацааг тооцохгүй, **хугацааг дахин шинээр эхлэн тоолно** гэж иргэний журмаар нэхэмжлэл гаргахад хөөн хэлэлцэх хугацаа тасалдсан тохиолдолд нэхэмжлэл гаргахаас өмнө өнгөрсөн, тасалдсанаас хойш тоологдсон бүх хугацааг тооцохгүйгээр тасалдал зогссон үеэс хөөн хэлэлцэх хугацааг дахин шинээр тоолохоор зохицуулсан байна.

Түүнчлэн Иргэний хуулийн эрх залгамжлал дахь хөөн хэлэлцэх хугацааг зохицуулж буй 81 дүгээр зүйлийн 81.1-ийн нэхэмжлэгдвэл зохих эд хөрөнгө нь эрх залгамжлалын журмаар гуравдагч этгээдэд шилжсэн бол өмнөх эзэмшигчийн эзэмшилд байх үеэс хөөн хэлэлцэх **хугацааг үргэлжлүүлэн тоолно** гэж үүрэг бүхий этгээд өөрчлөгдсөнөөр хөөн хэлэлцэх хугацаа тоолох журамд өөрчлөлт орохгүй байдлыг зохицуулсан жишээг дурдаж болно.

Иймд намын нэрийг "үргэлжлүүлэн хэрэглэх" гэдэг нь тухайн намын эрх залгамжлагч субъектийн хувьд, харин "дахин хэрэглэх" гэсэн ойлголт нь нэгэнт хэрэглэж байсан нэрийг хэрэглэхээ зогсоосны дараа аливаа өмчлөгч сэргээн хэрэглэх талаар агуулж байгаа тул энэ хоёр ойлголт ижил утгатай гэж үзэх боломжгүй юм.

Ийнхүү үндэслэлүүдээр Улс төрийн намын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6-ийн "Нам энэ хуульд заасны дагуу өөрчлөн байгуулагдсан болон нэрээ өөрчилсөн тохиолдолд түүний ... нэр, ...г дээрх шийдвэртэй санал нийлээгүй тус намын гишүүн болон бусад иргэн, хуулийн этгээд аливаа хэлбэрээр өмчлөх, үргэлжлүүлэн хэрэглэхийг хориглоно" гэсэн заалт нь Үндсэн хуулийн Арван зургадугаар зүйлийн холбогдох заалтыг зөрчөөгүй болно." гэсэн байна.

ҮНДЭСЛЭЛ:

1. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэц 2005 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдрийн 01 тоот тогтоол гаргаж, Монгол Улсын Улс төрийн намын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3 дахь хэсгийн "Нам үйл ажиллагаагаа зогсоосон, нэгдэх замаар өөрчлөн байгуулагдсан, түүнийг тараасан, түүнчлэн нам нэрээ өөрчилсөн бол тэдгээрийн бүтэн болон товчилсон нэрийг шинээр байгуулагдсан болон өөр бусад нам 24 жилийн турш дахин хэрэглэхийг хориглоно." гэсэн заалт Монгол Улсын Үндсэн хуулийн холбогдох заалтыг зөрчсөн байна гэж хүчингүй болгосон байна.

Үндсэн хуулийн цэц Улс төрийн намын тухай хуулийн дээрх заалтыг хүчингүй болгосон үндэслэлдээ намын нэрийг хэрэглэхэд цаг хугацааны хязгаарлалт хийж болох юм гэж үзвэл хуулиар тогтоосон дээрх хугацаа нь "аливаа хязгаарлалт хэмжээ хэтрээгүй байх ёстой" гэсэн Үндсэн хуулийн эрх зүйн нийтлэг зарчимд харшилсан шинжтэй болсон байна гэж дүгнэжээ. Өөрөөр хэлбэл, намын нэрийг 24 жилийн турш хэрэглэж болохгүй гэсэн цаг хугацааны хязгаарлалтыг хэт урт байна гэсэн үндэслэлээр хүчингүй болгожээ.

2. Улс төрийн намын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6 дахь хэсгийн заалт Үндсэн хуулийн холбогдох заалтыг зөрчсөн байна гэсэн агуулга бүхий өргөдөл иргэн Н.Ариунболд, Д.Шонхoo, Х.Владимр, О.Баасанхүү, Ш.Бэлэгдэмбэрэл, Х.Сэлэнгэ, Б.Мөнхөө нараас Үндсэн хуулийн цэцэд хандаж гаргаж байжээ. Үндсэн хуулийн цэцийн гишүүн Ж.Болдбаатар урьдчилан шалгаж, Үндсэн хууль зөрчсөн гэх үндэслэл тогтоогдохгүй байна гэж мэргээн хянан шийдвэрлэх эжиллагаа үүсгэхээс татгалзсан тогтоол гаргасан байна. Уг тогтоолын үндэслэл хэсэгт: "Монгол

Улсын Иргэний хуулийн /27 дугаар зүйл/, Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хууль /16 дугаар зүйл/, Улс төрийн намын тухай хууль /6 дугаар зүйл/-иудад заасны дагуу намын бүтэн болон товчилсон нэр нь бусад хуулийн этгээдийн нэртэй давхардах, бусдыг төөрөгдүүлэхээр южил төстэй байх, хүний нэр байхыг хориглодог. Өөрчлөн байгуулагдсан болон нэрээ өөрчилсөн, намын шийдвэртэй санал нийлээгүй тухайн намын гишүүд /мөн бусад иргэн, хуулийн этгээд/ өөрсдийн үзэл бодлоороо эвлэлдэн нэгдэж дахин нам байгуулах эрхтэй бөгөөд дээрх шаардлагуудыг хангасан нэрээр байгуулсан намаа нэрлэх эрхтэй байна” гэж заажээ.

3. Улс төрийн намын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6 дахь хэсэгт “Нам энэ хуульд заасны дагуу өөрчлөн байгуулагдсан болон нэрээ өөрчилсөн тохиолдолд түүний өмч, хөрөнгө, гишүүнчлэл, тамга, тэмдэг, нэр, бэлгэдэл, далбааг дээрх шийдвэртэй санал нийлээгүй тус намын гишүүн болон бусад иргэн, хуулийн этгээд аливаа хэлбэрээр өмчлөх, үргэлжлүүлэн хэрэглэхийг хориглоно” гэсэн хязгаарлалт тогтоосон нь “нийгмийн болон өөрсдийн ашиг сонирхол, үзэл бодлын үүднээс нам, олон нийтийн бусад байгууллага байгуулах, сайн дураараа эвлэлдэн нэгдэх эрхтэй.” байх Үндсэн хуулийн заалтад харшлаагүй байна.

4. Монгол Улсын Үндсэн хуульд нийцсэн хуулиар тогтоосон хязгаарлалтаас бусад тохиолдолд нийгмийн ашиг сонирхол болон хувийн үзэл бодол, улс төрийн үйл ажиллагаа явуулах зорилгоор Монгол Улсын иргэд эвлэлдэн нэгдэж, нам байгуулах нь Улс төрийн намын тухай хуулиар нээлттэй байна.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Жаран дөрөвдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэг, Жаран зургадугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн 1, Үндсэн хуулийн цэцэд маргаан хянан шийдвэрлэх ажиллагааны тухай хуулийн 31, 32 дугаар зүйлийг удирдлага болгон

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН НЭРИЙН ӨМНӨӨС ДҮГНЭЛТ ГАРГАХ нь:

1. Улс төрийн намын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6 дахь хэсэгт “Нам энэ хуульд заасны дагуу өөрчлөн байгуулагдсан болон нэрээ

өөрчилсөн тохиолдолд түүний өмч, хөрөнгө, гишүүнчлэл, тамга, тэмдэг, нэр, бэлэгдэл, далбааг дээрх шийдвэртэй санал нийлээгүй тус намын гишүүн болон бусад иргэн, хуулийн этгээд аливаа хэлбэрээр өмчлөх, үргэлжлүүлэн хэрэглэхийг хориглоно.” гэж заасны “Нам энэ хуульд заасны дагуу өөрчлөн байгуулагдсан болон нэрээ өөрчилсөн тохиолдолд түүний ... нэр, ...-г дээрх шийдвэртэй санал нийлээгүй тус намын гишүүн болон бусад иргэн, хуулийн этгээд аливаа хэлбэрээр өмчлөх, үргэлжлүүлэн хэрэглэхийг хориглоно.” гэсэн хэсэг Үндсэн хуулийн Арван зургадугаар зүйлийн 10 дахь заалтын “нийгмийн болон өөрсдийн ашиг сонирхол, үзэл бодлын үүднээс нам, олон нийтийн бусад байгууллага байгуулах, сайн дураараа эвлэлдэн нэгдэх эрхтэй. ...” гэснийг зөрчөөгүй байна.

2. Энэхүү дүгнэлтийг Үндсэн хуулийн цэцэд маргаан хянан шийдвэрлэх ажиллагааны тухай хуулийн 36 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу хүлээн авснаас хойш 15 хоногийн дотор хэлэлцэж, хариу ирүүлэхийг Улсын Их Хуралд уламжилсугай.

ДАРГАЛАГЧ

Н.ЖАНЦАН

ГИШҮҮД

П.ОЧИРБАТ

Д.НАРАНЧИМЭГ

Д.МӨНХГЭРЭЛ

Б.ЛҮРЭВНЯМ

Хаяг:

“Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн редакци

Улаанбаатар-12, Төрийн ордон 124 тоот

И-мэйл: turin_medecele@parliament.mn

Утас: 262420, 329612

Хэвлэлийн хуудас 3.5

Индекс: 14003

Угсаа-Ие Хурлын Тамгын газрын хэвлэх хэсгээс хэвлэв.
Утас 329487